

LUNDS
UNIVERSITET

För och nackdelar med ett human traffickingnarrativ

En narrativanalys om trafficking av barn i Bosnien och Hercegovina

Emma Nyström

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: Höstterminen 2018
Handledare: Lina Sturfelt
Omfång: 17243 ord

Abstract

The pros and cons of a human trafficking narrative.

Human trafficking has, in the 21st century, received substantial attention, which has resulted in the manifestation of a dominant international trafficking narrative. The purpose of this essay is to examine and problematize the European Councils Group of experts on action against trafficking in human beings (GRETA:s) narrative regarding child trafficking. This is motivated by the fact that narratives are powerful and have the capacity to influence and determine how the fight against child trafficking is conducted. If the narrative is constructed in a manner that does not reflect reality, it could hamper the fight. The essay concerns GRETA:s narrative regarding child trafficking in Bosnia and Herzegovina, which is expressed in the essay's primary material: *Report concerning the implementation of the council of Europe convention on actions against trafficking in human beings by Bosnia and Herzegovina, 2017*. The analysis has been executed with assistance from Edward Snajdrs theoretical contributions regarding the theory of master narratives and human trafficking. The methodological choice of the essay consists of a form of narrative analysis, Narrative Policy Framework, and Joanne Martins tools for deconstruction. The enquiry of GRETA:s report is done with the purpose to answer how GRETA:s narrative regarding child trafficking is constructed and how the group reproduces the assumptions of the dominant international human trafficking narrative. The most prominent results concern the narrative characters and the silence surrounding certain aspects of trafficking. For instance, GRETA:s reproduction of the fixated perception regarding the role of victims and who the trafficking narratives villain is. The most distinct silence concerns two forms of child trafficking and victims need for psychiatric care. GRETA:s narrative, however, is based on good principles, but the group would benefit from an expanding it's perception of child trafficking and challenge the assumptions the group reproduces.

Key words: Narrative, Bosnia and Herzegovina, Child trafficking, Human trafficking, GRETA, characters, silences, Edward Snajdr, NPF.

För och nackdelar med ett human traffickingnarrativ

Human trafficking har, under 2000-talet, erhållit mycket uppmärksamhet, något som har resulterat i uppkomsten av ett dominerande internationellt traffickingnarrativ. Syftet med denna uppsats är att undersöka och problematisera Europarådets Group of experts on action against trafficking in human beings (GRETA:s) narrativ om barntrafficking. Motiveringen till detta är att narrativ påverkar och avgör hur kampen mot barntrafficking förs. Om narrativet är konstruerat på ett sätt som inte speglar verkligheten kan detta hämma kampen. Uppsatsens avgränsning är GRETA:s narrativ om barntrafficking i Bosnien och Hercegovina, som tar sig uttryck i uppsatsen primärmaterial: *Report concerning the implementation of the council of Europe convention on actions against trafficking in human beings by Bosnia and Hercegovina*, 2017. Analysen har utförts med hjälp av Edward Snajdrs teoretiska bidrag om huvudnarrativ och human trafficking. Uppsatsens metodologiska val består av en form av narrativanalys, Narrative Policy Framework, samt Joanne Martins dekonstruktivistiska verktyg. Analysen av GRETA:s rapport genomförs med målet att besvara hur GRETA:s narrativ om barntrafficking är uppbyggt och i vilken utsträckning gruppen reproducerar det dominerande internationella human traffickingnarrativets antaganden. De mest framträdande resultaten berör narrativets karaktärer och tystnaden som finns kring vissa aspekter av trafficking. Till exempel GRETA:s reproducering av den låsta uppfattningen om offers roll och vem skurken i traffickingnarrativet är. De mest påtagliga tystnaderna rör två former av barntrafficking och offers behov av psykiatrisk vård. GRETA:s narrativ vilar dock på goda principer, men gruppen skulle dra nytta av att vidga sin syn på trafficking av barn och utmana de antaganden som GRETA reproducerar.

Nyckelord: Narrativ, Bosnien och Hercegovina, barntrafficking, human trafficking, GRETA, karaktärer, tystnader, Edward Snajdr, NPF.

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	4
1.2	MATERIAL OCH AVGRÄNSNINGAR	6
1.2.1	PRIMÄR- OCH SEKUNDÄRMATERIAL	6
1.2.2	KÄLLKRITIK	10
2	TEORI OCH METOD	12
2.1	TEORI	12
2.2	METOD	16
3	LITTERATURÖVERSIKT OCH TIDIGARE FORSKNING	22
4	ANALYS OCH DISKUSSION	26
4.1	ANALYS	26
4.1.1	FORM	26
4.1.2	INNEHÅLL	33
4.1.3	FÖRDOMAR OCH TYSTNADER	37
4.1.4	SAMMANFATTNING AV ANALYS	42
4.2	DISKUSSION	44
5	SAMMANFATTNING	51
	REFERENSER	53

1 Inledning

En av de mörkaste sanningarna om vårt sekel är att miljontals människor, vuxna och barn, blir exploaterade genom human trafficking¹ globalt. Exploateringen är en allvarlig kränkning av offrens rätt till liv, värdighet, och andra mänskliga rättigheter.² En global undersökning från 2016 uppskattade att omkring 40 miljoner människor lever under slavliknande förhållanden. Det rör sig dock om ett till största delen osynligt fenomen.³ Till följd av human traffickings komplicerade och dolda natur är det svårt att uppskatta antalet offer det finns i världen.⁴ All form av statistik kring ämnet bör betraktas som just en uppskattning och inte som fakta. En exakt siffra på hur mycket pengar human trafficking genererar finns inte heller att tillgå, men det finns flera indikationer på att det konkurrerar med både vapen och droghandeln.⁵ Human traffickingsaffärsmodellen bygger på att offer går att ersätta, återanvända och är varor som exploateras endast för att generera kapital till deras ägare.⁶

Ett av de mest etablerade synsätten för bekämpningen av trafficking är att se fenomenet som organiserad brottslighet och en allvarlig kränkning av mänskliga rättigheter. Trafficking är även ett socialt fenomen med negativa konsekvenser för hela samhället.⁷ Human trafficking sker för att det finns en stor efterfrågan på billigt arbete, sex eller andra former av service.⁸ Människohandlare utnyttjar samhällets mest utsatta

---

¹ Med anledning av att det florerar många olika begrepp för fenomenet, som i sig komplicerar kampen, har valet gjorts att använda det mest vanligt förekommande begreppet: human trafficking.

² Jha, Anupam, 2016, The Law on Trafficking in Persons: The Quest for an Effective Model, *Asian Journal of International Law*, Vol.8, s.225.

³ Walk Free Foundation, 2018, *The Global Slavery Index 2018*, s.i.

⁴ Greenbaum, V. Jordan & Yun, Katherine & Todres, Jonathan, 2018, Child Trafficking. Issues for Policy and Practice, *The Journal of Law, Medicine & Ethics*, Vol 46, No. 1, s.159.

⁵ Jha, 2016, s.225.

⁶ Yen, Iris, 2008, Of Vice and Men: a New Approach to Eradicating Sex Trafficking by Educational Programs and Abolitionist Legislation, *The Journal of Criminal Law & Criminology*, Vol, 98, No 2,s.659.

⁷ Cochintu & Tutunaru & Stoicu & Valea, 2011, International Cooperation Against Human Trafficking, *Curentul Juridic, The Juridical Current, Le Courant Juridique*, Petru Maior University, Faculty of Economics Law and Administrative Sciences, Pro Iure Foundation, vol. 45, s.79.

⁸ Jha, 2016, s.231.

människor, så som kvinnor, fattiga, minoriteter och socialt isolerade individer.⁹ Trafficking skördar offer från många geografiska områden, kulturer och åldersgrupper.¹⁰ Traffickingoffer kan få utstå misshandel, våldtäkter och tortyr, samt få permanenta hälsoproblem eller psykologiska men.¹¹

Hur vi talar om human trafficking som problem har en signifikativ inverkan för hur kampen mot fenomenet bedrivs. Under en livstid tar vi alla del av otaliga historier och narrativ, från sagor vi får höra när vi är små till narrativet våra beslutsfattare använder för att övertyga oss om att deras åsikt är den rätta. Narrativ är en central del i alla politiska engagemang eller initiativ.¹² Kampen mot human trafficking är inget undantag. Hur narrativet om trafficking är uppbyggt spelar en avgörande roll för hur trafficking som problem framställs samt hur kampen mot fenomenet bedrivs. Under 2000-talet har human trafficking genererat mer uppmärksamhet än någonsin tidigare; denna utveckling har resulterat i både internationella och regionala konventioner. Trots detta, och de ekonomiska och sociala resurserna, den politiska välviljan och många NGO:s kraftansamling har kampanjer mot human trafficking fram tills denna dag endast haft symbolisk inverkan på kampen.¹³ Europarådets *Convention on Action Against Trafficking in Human Beings* trädde i kraft 2008. I samband med detta skapades *Group of experts on action against trafficking in human beings* (GRETA), som bär ansvaret för att övervaka kampen mot trafficking i Europa genom att utvärdera medlemsstaternas implementering av konventionens förordningar.¹⁴ År 2017 publicerade GRETA sin rapport om Bosnien och Hercegovina.¹⁵ Jämfört med i andra europeiska länder är human traffickingssituationen allvarlig, detta till följd av en kombination av låg statlig

---

⁹ Hodge, David R., 2014, *Assisting Victims of Human Trafficking: Strategies to Facilitate Identification, Exit from Trafficking, and the Restoration of Wellness*, National Association of Social Workers, s.111-112.

¹⁰ Mariconda, Stephanie L., 2009, Breaking the Chains: Combating Human Trafficking at the State Level, *29 B.C. Third World L.J.*, Vol 29, No.1, s.153.

¹¹ Yen, 2008, s.659.

¹² Jones, Michael D & Shanahan, Elizabeth A & McBeth, Mark K, 2014, *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*, Palgrave MacMillan, s.27.

¹³ Winterdyk, John, 2018, Combating (child) human trafficking: building capacity, *Onati Socio-legal Series*, Vol. 8, No.1, s.123.

¹⁴ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, artikel 36.

¹⁵ Group of experts on action against trafficking in human beings(GRETA),2017, *Report concerning the implementation of the council of Europe convention on actions against trafficking in human beings by Bosnia and Herzegovina*, Council of Europe.

reaktion och hög social utsatthet för landets invånare.¹⁶ Majoriteten av de offer som identifierats är barn och den vanligaste formen av exploatering är tiggeri under tvång.¹⁷ Denna uppsats har ett speciellt fokus på barntrafficking i Bosnien och Hercegovina. Rapporter från FN indikerar att kvinnor och i synnerhet flickor och tonåringar från fattiga regioner med hög arbetslöshet är de som löper störst risk för exploatering.¹⁸ Fall av barntrafficking som inte räknas som sexuell exploatering innefattar i regel främst tvångstiggeri och kriminella aktiviteter under tvång.¹⁹ För att åter hänvisa till den globala studien från 2016, så visade den att 33 % av fallen rörde barntrafficking, 21 % var flickor och 12 % var pojkar. Trafficking av barn under internationell lag refererar till rekryteringen, transportereringen, förvarandet samt mottagandet av ett offer som är yngre än arton år med syftet att exploatera individen. Barn kan utsättas för trafficking inom sitt hemland eller över landsgränser.²⁰

Fattigdom gör att ett väldigt stort antal individer löper risk att exploateras. För en vuxen människa är det svårt att ta sig ur fattigdom eller en våldsam relation, men för barn är det i princip omöjligt. Barn är sårbara och utsatta endast genom att vara barn. Människohandlare utnyttjar den emotionella sårbarheten som puberteten för med sig och kapitaliserar på unga människors drömmar, rädslor och begränsningar.²¹ En viktig aspekt man bör bära med sig när det gäller trafficking av barn är att de kan bli traffickingoffer på grund av familjemedlemmar. När ett barn exploateras av en familjemedlem brukar det refereras till som familjetrafficking.²² Barntrafficking kan med andra ord ske globalt, regionalt, lokalt eller inom en familj.

---

¹⁶ Walk Free Foundation, 2018, s. 96-97.

¹⁷ GRETA, 2017, s.7.

¹⁸ Boyce, Sabina C. & Brouwer, Kimberly C. & Triplett, Daniel & Servin, Argentina E. & Magis-Rodriguez, Carlos & Silverman, Jay G., 2018, Childhood Experiences of Sexual Violence, Pregnancy, and Marriage Associated With Child Sex Trafficking Among Female Sex Workers in Two US-Mexico Border Cities, *AJPH Research*, Vol. 108, No. 8., s.1049.

¹⁹ Group of experts on action against trafficking in human beings(GRETA),2018, *7th General Report on GRETA's Activities*, Council of Europe, s. 38.

²⁰ Greenbaum, & Yun, & Todres, 2018, s.159.

²¹ Schwartz, Hadar S., 2015, Letting Kids Be Kids: Employing a Developmental Model in the Study of Domestic Minor Sex Trafficking, *Journal of Applied Research on Children: Informing Policy for Children at Risk*, Vol. 6, No,1., s. 2-3; 12-13.

²² Schwartz, 2015, s. 7.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

I Europa finns det en bred konsensus om att en effektiv respons mot human trafficking kräver en holistisk syn, som bygger på respekt för samt förespråkande av mänskliga rättigheter.²³ Europarådets expertgrupp GRETA, som kommer vara objektet för denna uppsats analys, ser riskerna som barn och unga möter som en specifik källa till oro. Till följd av försvagade mekanismer ämnade att skydda barn i riskzonen i flera länder misslyckas med att agera i god tid för att skydda barnens behov och rättigheter.²⁴ Trots att human trafficking har ett globalt spann så existerar det även på lokal nivå.²⁵ Bosnien och Hercegovina är tyvärr inget undantag. I relation till andra länder i Europa så är situationen i landet allvarlig²⁶ och den statliga responsen har bedömts vara otillräcklig för att kunna vinna kampen mot denna hänsynslösa människorättskränkning.²⁷ Som tidigare nämnts, så är det även barn som utgör majoriteten av traffickingoffren i landet.²⁸

I vår värld värderas effektivitet högt. Oavsett vilken kamp som bedrivs eller vilken förändring man aspirerar att genomföra så väcks frågan om vem som bär ansvaret att utvärdera interventionernas inverkan. Detta är även ett av kapacitetsbyggandets grundproblem. Det är därför mycket fördelaktigt att etablera en bra metod för övervakning av resultat.²⁹ Det är denna funktion som GRETA fyller för implementeringen av Europarådets traffickingkonvention. GRETA:s funktion är unik inom kampen mot trafficking och i många avseenden ligger de i framkant.³⁰

---

²³ Planitzer, Julia, 2012, GRETA's First Years of Work: Review of the monitoring of implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, *Anti-Trafficking Review*, No.1, Global Alliance Against Traffic in Women, s. 32.

²⁴ GRETA, 2018, s. 6.

²⁵ Department of State United States of America, 2018, *Trafficking in Persons Report 2018*, s.2.

²⁶ Department of State United States of America, 2018, s.57.

²⁷ Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka & Rights For All Sarajevo, 2016, *Alternative CEDAW report: report of civil society organizations on implementation of the concluding observation and recommendations of CEDAW committee for Bosnia and Herzegovina 2012-2017*, s. 60.

²⁸ Department of State United States of America, 2018, s.105.

²⁹ Winterdyke, 2018, s.121.

³⁰ Amiel, Alexandra, 2006, Integrating a Human Rights Perspective into the European Approach to Combating the Trafficking of Women for Sexual Exploitation, *Buffalo Human Rights Law Review*, Vol. 12, s.54.

Human trafficking är ett ytterst komplext problem och det är ingen enkel uppgift att mobilisera aktioner som är effektiva nog för att bekämpa denna hänsynslösa människorättskränkning. En avgörande förutsättning, för att initiativen mot trafficking ska ha en önskad genomslagskraft, är att narrativet för dem är framgångsrikt konstruerat. Undersökningen motiveras av att även de bäst fungerande verktygen är i behov av att analyseras och vidareutvecklas. Ett dominerande narrativ har egenskapen att både reproducera bilden av ett problem och avgöra vilka åtgärder som vidtas. GRETA:s narrativ om trafficking av barn i Bosnien och Hercegovina kan få konsekvenser för hur kampen mot human trafficking bedrivs i landet. I narrativet görs en avvägning om vad som ska inkluderas respektive exkluderas. Om detta inte reflekterar verkligheten hämmas kampen mot trafficking, i Europa i allmänhet och i Bosnien och Hercegovina i synnerhet. I analysen av GRETA kommer uppsatsen försöka identifiera eventuella luckor i narrativet gentemot det rådande forskningsläget. För att analysera GRETA:s narrativ kommer teorin om huvudnarrativ tillsammans med metodologiska verktyg hämtade från Narrative Policy Framework och Joanne Martins dekonstruktivistiska bidrag användas. Syftet med uppsatsen är att analysera GRETA:s narrativ om trafficking av barn som konstruerats i rapporten om Bosnien och Hercegovina, genom att besvara följande frågor:

Hur är GRETA:s narrativ om trafficking av barn, som konstruerats och reproduceras i deras rapport om human trafficking i Bosnien och Hercegovina, uppbyggt?

I vilken utsträckning reproducerar GRETA:s narrativ den dominerande internationella traffickingnarrativet och på vilket sätt kan detta vara problematiskt?

1.2 Material och avgränsningar

I detta avsnitt kommer uppsatsens primär- och sekundärmaterial presenteras. Innan presentationen av GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina kommer en introducering av GRETA som organisation först att genomföras. Detta på grund av att det är fördelaktigt i analysen av GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina att först förstå vad GRETA är, vilken funktion de fyller, deras tillvägagångssätt och vilken kritik gruppen fått.

1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

Primärmaterial

GRETA skapades till följd av, samt i enlighet med, *Europe convention on actions against trafficking in human beings*, artikel 36. I artikeln står det att gruppen ska ges uppgiften att övervaka konventioners implementering.³¹ GRETA är en expertgrupp som består av femton medlemmar från femton olika medlemsstater i Europarådet.³² Enligt konventionen ska medlemmarna väljas på följande grunder:

The election of the members of GRETA shall be based on the following principles: they shall be chosen among persons of high moral character, known for their recognized competence in the fields of Human Rights, assistance and protection of victims and of actions against trafficking in human beings (...)³³

Medlemmarna är också skyldiga att utöva sitt uppdrag oberoende av statlig tillhörighet.³⁴ Europarådets konvention är unik bland internationella dokument och

---

³¹ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197., artikel 36.

³² GRETA, 2018, s.73.

³³ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197., artikel 36.

³⁴ Planitzer, 2012, s. 32.

konventioner rörande trafficking, eftersom det är den enda som har en självständig grupp för att utvärdera samt övervaka implementeringen.³⁵

För att kunna övervaka medlemsstaters implementering har GRETA tagit fram en metod för att samla in information till rapporterna. Första steget är att GRETA skickar ut ett frågeformulär till staten i fråga, i detta fall Bosnien och Hercegovina. Nästa steg är att staten delger sina svar. GRETA har möjligheten att begära ytterligare information om så önskas. GRETA ber även NGO:s som verkar i det berörda landet om information. Efter detta gör GRETA ett besök i landet där de träffar politiker och representanter från civilsamhället. Efter besöket skrivs det ett första utkast som staten får möjlighet att kommentera. När rapporten reviderats så publiceras rapporten och blir tillgänglig för allmänheten.³⁶ Det är enligt detta arbetsätt som rapporten om Bosnien och Hercegovina har skrivits. Något som är viktigt att ha i åtanke är att effektiviteten i GRETA:s arbete är kraftigt beroende av staternas samarbetsvilja samt stödet från lokala NGO:s.³⁷

Det har riktats kritik mot GRETA rörande deras funktionella begränsning. GRETA saknar möjligheten att agera gentemot mot stater rörande deras skyldigheter, då GRETA sakar juridisk auktoritet.³⁸ Ytterligare kritik som är av vikt för denna uppsats undersökning rör frågeformuläret. GRETA:s metod anses vara relativt framgångsrik, men frågorna som ställs är tämligen generella. Inga frågor om människorättsbaserade aktioner eller åtgärder specifikt för barn ställs.³⁹ Detta kan potentiellt påverka GRETA:s narrativ i rapporten om Bosnien och Hercegovina.

Uppsatsens primärmaterial är *Report concerning the implementation of the council of Europe convention on actions against trafficking in human beings by Bosnia and Herzegovina* av Group of Experts on Action Against Trafficking in Human Beings (GRETA) från 2017. Rapporten publicerades 17:e juli 2017 och är resultatet av GRETA:s andra utvärdering av Bosnien och Hercegovina.⁴⁰ Den första

---

³⁵ Amiel, 2006,s.54.

³⁶ GRETA, 2018, s.81.

³⁷ GRETA, 2018, s.8.

³⁸ Winterdyk, 2018, s.115.

³⁹ Planitzer, 2012, s.33, 35 & 25.

⁴⁰ GRETA, 2017, s.1.

utvärderingsrundan påbörjades 2010 och publicerades 2013. Ett år senare togs beslutet att GRETA skulle genomföra en andra utvärderingsrunda för att primärt undersöka legislativa, policyinriktade samt praktiska aktioners inverkan. Detta för att förebygga trafficking, skydda offers rättigheter samt åtala människohandlare. GRETA har från starten anammat en människorättsapproach till aktioner mot human trafficking och detta fortsätter vara centralt även i den andra utvärderingen av Bosnien och Hercegovina.⁴¹ GRETA har även fortsatt lägga extra stor vikt på trafficking av barn.⁴²

Rapporten om situationen i Bosnien och Hercegovina från 2017 påbörjades 2015.⁴³ Rapporten inleder med att summera den rådande situationen i landet, sedan följer rapporten Europarådets konvention artikel för artikel. I samband med detta så utvärderar GRETA hur landet implementerat konventionens olika föreskrifter och lämnar även sina egna rekommendationer.⁴⁴ Det är primärt rekommendationerna och i synnerhet de som rör trafficking av barn som kommer att analyseras i denna uppsats. Detta på grund av att det är i rekommendationerna som GRETA:s narrativ blir som mest påtagligt.

Sekundärmaterial

Uppsatsens sekundärmaterial består av rapporter som erbjuder ytterligare information om human trafficking i Bosnien och Hercegovina. Eftersom kontexten som denna uppsats valt är nutid så är rapporterna centrala för att kartlägga hur traffickingssituationen ser ut idag.

Uppsatsens första sekundärmaterial är *7th General Report on GRETA's Activities* av Group of Experts on Action Against Trafficking in Human Beings som täcker perioden 1:a januari till 31:a december 2017. Rapporten erbjuder ytterligare insikt i hur GRETA ser på human trafficking.⁴⁵ Förutom att erbjuda mer insyn i GRETA:s narrativ har rapporten assisterat analysen av GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina genom

---

⁴¹ GRETA, 2017, s.4.

⁴² GRETA, 2017, s.9.

⁴³ GRETA, 2017, s.5.

⁴⁴ GRETA, 2017, s.3.

⁴⁵ GRETA, 2018, s.5.

att den innehåller en detaljerad redogörelse för gruppens arbetssätt samt komposition.⁴⁶ Det är en förutsättning att anskaffa sig kunskap om den aktör som konstruerar och sprider narrativet som ska analyseras, och det är detta syfte som den generella rapporten primärt fyller i denna uppsats. Anledningen till att rapporten utgör en del av uppsatsens sekundärmaterial och inte primärmaterial, trots likheterna med primärmaterial, är för att rapporten främst redogör för hur GRETA arbetar och inte deras traffickingnarrativ. Rapporten ger dock verktyg för att förstå hur GRETA:s narrativ konstruerats men ger inte i samma utsträckning en inblick i narrativet.

Global Slavery Index 2018 av Walk Free Foundation är ytterligare ett sekundärmaterial. I sin rapport redogör Walk Free Foundation för hur det moderna slaveriet i världen ser ut idag. Det är viktigt att nämna att Walk Free Foundation är en organisation som har tagit fram ett världsledande verktyg rörande forskning kring storleken på och skalan av modernt slaveri, samt en bedömning av utsatthet i olika länder.⁴⁷ Rapporten behandlar begreppet modernt slaveri och inte explicit human trafficking. Även om de två begreppen är nära besläktade och ibland behandlas som synonymer så har Walk Free Foundation valt att exkludera några former av exploatering, till exempel trafficking av organ och rekrytering av barnsoldater.⁴⁸ Med detta sagt så erbjuder indexet mycket information om dels Europa som region men även specifikt Bosnien och Hercegovina. Indexet mäter både statlig respons på modernt slaveri och individers utsatthet till följd av variabler, så som tillgång till basbehov och jämställdhet. Variablerna för utsatthet går igen i human trafficking och därför kan indexet ge en fingervisning av hur situationen i Bosnien och Hercegovina rörande trafficking ter sig.⁴⁹

Trafficking in Persons Report 2018 av amerikanska utrikesdepartementet, är ett verktyg för departementet i dess arbete mot human trafficking. Det är också tänkt att rapportens innehåll ska hjälpa policyskapare, polisväsendet och civilsamhället i deras arbete. I rapporteringen finns ett fokus på hur lokalsamhällen kan arbeta för att förebygga och

---

⁴⁶ GRETA, 2018, s.9-10.

⁴⁷ Walk Free Foundation, 2018, s.6.

⁴⁸ Walk Free Foundation, 2018, s.3.

⁴⁹ Walk Free Foundation, 2018, s.156.

bekämpa trafficking.⁵⁰ Rapporten har även så kallade ”Country Narratives” där en mer djupgående redogörelse om situationen i specifika länder görs. I Country Narratives ges också rekommendationer för vidare aktioner mot trafficking. Bosnien och Hercegovina har ett Country Narrative i rapporten.⁵¹ *Trafficking in Persons Report* bidrar med kunskap om både human trafficking generellt och specifikt situationen i Bosnien och Hercegovina.

Alternative CEDAW report, report of civil society organizations on implementation of the concluding observation and recommendations of CEDAW committee for Bosnia and Herzegovina 2012-2017 av Helsinki Citizens’ Assembly Banja Luka och Rights For All Sarajevo är uppsatsens sista sekundärmaterial. Även om denna alternativa rapport avhandlar CEDAW så finns det delar av rapporten som är användbar för denna uppsats. Ett kapitel är vikt åt human trafficking och ett annat till utsatta grupper av kvinnor. Rapporten visar på att romer i allmänhet och romska kvinnor och flickor i synnerhet är särskilt utsatta i det bosniska samhället. Rapporten är ett bra komplement i analysen av GRETA:s narrativ eftersom rapporten publicerades ett år innan GRETA:s. Rapporten ger även egna rekommendationer på åtgärder. Det som framförallt är värdefullt med rapporten är att den är skriven av två lokala NGO:s. Till skillnad från de andra rapporterna som presenterats som sekundärmaterial så har denna ett lokalt NGO-perspektiv på situationen i Bosnien och Hercegovina. Båda organisationerna är även engagerade i främjandet av mänskliga rättigheter i landet.⁵²

1.2.2 Källkritik

Redan i presentationen av GRETA och uppsatsens primärmaterial har kritik mot GRETA introducerats. GRETA är väldigt transparenta i redogörandet för sina metoder för att utvärdera medlemsländerna och deras rapporter är offentligt publicerade. Detta gör det möjligt att bedöma GRETA som ett bra verktyg för kampen mot trafficking och att deras intentioner är goda. Det finns inga direkta skäl att misstro organisationen. Trots detta så ger faktumet att gruppens medlemmar består av representanter från

---

⁵⁰ Department of State United States of America, 2018, s. iv.

⁵¹ Department of State United States of America, 2018, s.104.

⁵² Helsinki Citizens’ Assembly Banja Luka & Rights For All Sarajevo, 2016, s.131.

Europarådets medlemsländer skäl för att uppmärksamma den potentiella risken för dolda politiska agendor. Ett ytterligare skäl för källkritik är det redan omnämnda problemet med bristen på pålitlig statistik om human trafficking. GRETA bygger delar av sin rapport på statistik om offer från landet de utvärderar. Risken finns att siffrorna som de tar del av inte representerar den verkliga volymen av exploatering som förekommer. Detta är något som kan påverka GRETA:s narrativ, vilket är en faktor värd att ha i åtanke vid analysen av GRETA. Det är av samma anledning viktigt att inte lägga för stor vikt vid statistiken som GRETA redovisar i sin rapport om Bosnien och Hercegovina. I bästa fall går den att betrakta som indikationer på problemets omfattning. Vidare så ska det klargöras att uppsatsens primärmaterial inte väcker några allvarliga forskningsetiska problem.

2 Teori och metod

I detta avsnitt kommer uppsatsens teoretiska och metodologiska verktyg presenteras. Edward Snajdrs teori om huvudnarrativ kommer tillsammans med en egenkomponerad metodologi för narrativanalys användas vid analysen av GRETA:s narrativ som det tar sig uttryck i rapporten om Bosnien och Hercegovina.

2.1 Teori

I *The Science of Stories* konstaterar Michael Jones m.fl. att det är något med historier och narrativ som känns mänskligt och att det är svårt att föreställa sig kommunikation som saknar narrativ. Om antagandet att narrativ och historier är en sådan central del i den mänskliga upplevelsen stämmer, så kan de anses vara en distinkt aspekt av mänsklig existens.⁵³ Historier eller snarare narrativ är inte bara centrala i det mänskliga utan även i det politiska och återfinns i maktens centrum. Det är inte kontroversiellt att påstå att narrativ är mäktiga. Policyaktörer använder dem för att kommunicera information om problem som de känner starkt inför.⁵⁴ Majoriteten av opinionsförändringar sker till följd av narrativ som antingen stärker åsikter hos vänligt inställda eller alternativt omvänder skeptiskt inställda.⁵⁵ Forskning som visar på vikten av narrativ återfinns inom många akademiska forskningsfält, så som psykologi, kommunikation och samhällskunskap.⁵⁶ Detta visar på hur narrativets konstruktion är central för vilket genomslag human traffickingnarrativet och aktioner mot trafficking får.

---

⁵³ Jones, Michael D & Shanahan, Elizabeth A & McBeth, Mark K, 2014, *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*, Palgrave MacMillan, s.1.

⁵⁴ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.27.

⁵⁵ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.133.

⁵⁶ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.2.

*Huvudnarrativ*⁵⁷ är enligt antropologen Edward Snajdr, verksam på antropologiska institutionen på John Jay College, ett övergripande kulturellt budskap samt ett ramverk för aktioner och kunskap. Målet är att, på den mest omfattandes samhällsskalan, normalisera narrativets handling och ideologi. Huvudnarrativet vill bli synonymt med standardåsikten och går att beskriva som en strategi för legitimering.⁵⁸ Teorin kring huvudnarrativ har använts av många för att beskriva socialpolitiska fenomen och normskapande uppfattningar. Huvudnarrativ kan förstås som ett lyotardianskt koncept⁵⁹. Det lyotardianska konceptet om metanarrativ är idag en vanlig poststrukturell teori som menar att normer är tolkningsbara symboler för kultur. Med andra ord anses ett huvudnarrativ vara uppbyggt av redan existerande tolkningar av vår kultur som sedan har reproducerats och normaliserats i vårt samhälle. Huvudnarrativ är konstruerade och producerade av dominerande institutioner, aktörer och system.⁶⁰

Snajdr applicerar teorin om huvudnarrativ för att undersöka amerikanska utrikesdepartementets *Trafficking in person report (TIP)*. Analysen visar hur TIP-rapporten fungerar som en standardversion samt ett perspektiv för human trafficking som problem. Detta trots att det finns andra aspekter i stil med aktörskap, kultur och identitet som TIP eller andra aktörer bör bejaka.⁶¹ Snajdr har i sin artikel använt human trafficking för att undersöka karaktärsdragen och komponenterna inom huvudnarrativet.⁶² Denna uppsats ämnar undersöka GRETA:s narrativ i rapporten om trafficking i Bosnien och Hercegovina och har valt att använda Snajdrs bidrag om huvudnarrativ och human trafficking som teoretiskt verktyg.

Ett av karaktärsdragen för huvudnarrativ är att det finns en individuell författare eller en originalkälla som är ansvarig för dess skapande. Originalkällan blir dock allt mer

---

⁵⁷ Detta är en svensk översättning av det engelska begreppet *Master Narrative*.

⁵⁸ Snajdr, Edward, 2013, Beneath the master narrative: human trafficking, myths of sexual slavery and ethnographic realities, *Dialectical Anthropology*, Vol.37, No.2, Springer, s.230.

⁵⁹ Jean-François Lyotard (1924-1998) var en fransk post-strukturalistisk filosof som är mest känd för sitt stora inflytande på postmodernismen. Lyotard var av åsikten att verkligheten består av singulära händelser som teorin om rationalitet inte kan förklara. Något som Lyotard ansåg påverka politik, eftersom politiker hävdar att deras budskap är förankrade i den korrekta representationen av verkligheten.

⁶⁰ Snajdr, 2013, s.234.

⁶¹ Snajdr, 2013, s.230.

⁶² Snajdr, 2013, s.235.

irrelevant när narrativet institutionaliseras och tolkas av andra.⁶³ Snajdr lyfter fram att narrativets komponenter och tekniker är centrala för dess framgång:

The components of the master narrative and its discursive technologies that reproduce it play a crucial roles in (...) making it "master" over alternative individual or collective perspectives or accounts.⁶⁴

Huvudnarrativet vill, och måste bli, uppmärksammat för att kunna bli den dominanta tolkningen av ett fenomen. Samtidigt strävar huvudnarrativet efter att betraktas som legitimt och officiellt, därför måste det även vara grundat i auktoritet och logik. Ytterligare ett kriterium för ett huvudnarrativ är att det ska bygga på expertkällor.⁶⁵ GRETA uppfyller kriteriet om att ett huvudnarrativ ska komma från expertkällor då medlemmarna i gruppen är valda för sin expertis om ämnet human trafficking.⁶⁶ Narrativet som GRETA konstruerar i sin rapport om Bosnien och Hercegovina kommer också från en aktör med gott anseende och narrativet bygger på både logik och auktoritet.

Genom att teoretisera kring hur den dominanta human traffickingdiskursen reproduceras samt hur den fungerar så går det att avslöja huvudnarrativ i human traffickingdiskursen. Snajdr anser att huvudnarrativ både är ikoniskt och upprepande, eftersom det dels utgör det dominerande narrativet och dels för att det reproduceras kontinuerligt i andra publikationer.⁶⁷ Human traffickingdiskursen konstruerar narrativet om human trafficking som ett globalt problem där offren är kvinnor och barn, tillsammans med rättsstaten.⁶⁸ Rättsstaten ses i detta sammanhang som ett abstrakt offer, till följd av att trafficking är ett brott som underminerar rättsstaten, genom att brottet är svåråtkomligt och utnyttjar de kryphål som finns i lagen. Det är även vanligt förekommande att human trafficking diskursen kombinerar emotionella aspekter, auktoritet och förnuft.⁶⁹ Snajdr anser att "there is in fact very little that is human in official narratives of human

---

⁶³ Snajdr, 2013, s.235.

⁶⁴ Snajdr, 2013, s.235.

⁶⁵ Snajdr, 2013, s.235.

⁶⁶ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, artikel 36.

⁶⁷ Snajdr, 2013, s.230.

⁶⁸ Snajdr, 2013, s.231.

⁶⁹ Snajdr, 2013, s.235.

trafficking (...)." Anledningen till detta är att offrens historier, eller narrativ, inte berättas av offren själva, till följd av att historierna i regel berättas av andra.⁷⁰

Huvudnarrativet om human traffickingoffer är, enligt Snajdr, konstruerat att endast visa en sorts offer, det offer som vill, och mer centralt, kan bli räddat. Narrativets syfte är inte att definiera trafficking. Syftet är inte heller att redogöra för traffickingfenomenets variationer och komplexitet. Narrativet om offer är konstruerat för att uppmana till intervention.⁷¹ Huvudnarrativet porträtterar alltid offer som oskyldiga och människohandlare som onda.⁷² Detta går att koppla ihop med Narrative Policy Frameworks antagande om narrativets form där karaktärer så som skurkar och offer ingår. Karaktärer är centralt även för huvudnarrativet.

Snajdr anser att det är centralt för förståelsen av det dominerande traffickingnarrativet, att koppla human trafficking till kulturella processer och kontexter där våld och diskriminering sker. Vidare är det även viktigt att koppla ihop human trafficking med policyer, både inhemska och internationella, som bemöter våld och mer specifikt våld mot kvinnor, eller andra former av diskriminering i den vidare politiska kontexten.⁷³

Snajdr har i sin undersökning identifierat tre centrala antaganden i huvudnarrativet för kampen mot human trafficking i USA. Dessa är:

- Att human trafficking existerar på en stor och ständigt växande skala.
- Att human trafficking är ett resultat av andra staters juridiska tillkortakommanden.
- Att tillvägagångssättet för att bemöta human trafficking är att stärka lagar och uppmuntra NGO:s att hjälpa offren.⁷⁴

Det ska understrykas att antagandena som Snajdr introducerar inte är antaganden han själv står bakom. Utan det är antaganden som Snajdr identifierat och sedan

---

⁷⁰ Snajdr, 2013, s.240.

⁷¹ Snajdr, 2013, s.240.

⁷² Snajdr, 2013, s.241.

⁷³ Snajdr, 2013, s.253.

⁷⁴ Snajdr, 2013, s.231.

problematiserar i sin artikel. Dessa antaganden har även ifrågasatts av andra forskare. Till exempel har många forskare en kritisk inställning till den officiella uppskattningen av antalet offer för trafficking och menar att siffrorna kan vara missvisande.⁷⁵ De antaganden som Snajdr identifierat i TIP-rapporten kommer vara en av komponenterna till uppsatsens analys av GRETA:s narrativ. Dels på grund av att de representerar delar av den dominerande internationella traffickingdiskursen, och dels för att de utgör en central del i Snajdrs teoretisering kring huvudnarrativet om trafficking. I analysen av GRETA kommer det bland annat undersökas om gruppen reproducerar de ovanstående antagandena. Uppsatsen kommer även inkludera Snajdrs bidrag om huvudnarrativets kriterier. Dessa kriterier innefattar att det finns en originalkälla som blir mindre relevant vid reproducering, att narrativet måste vara grundat i auktoritet och logik samt att det både är ikoniskt och upprepande.

2.2 Metod

Michael Jones, Elizabeth Shanahan och Mark McBeth är de som utvecklat Narrative Policy Framework (NPF) som kommer vara ett av uppsatsens metodologiska inslag. De är av åsikten att historier spelar en viktig roll för grupper och kollektiva aktioner till exempel de som visar sig i processer, resultat, implementering samt design av policyer.⁷⁶ Det går att argumentera för att objektet för denna uppsats analys, GRETA:s rapport, utvärderar Bosnien och Hercegovinas implementering av Europarådets konvention angående human trafficking, genom bland annat policyer ämnade för aktioner mot trafficking och dessas effekter. Det går dock att använda samma princip för att analysera GRETA:s rapport, genom att studera det narrativ som rapporten konstruerat och de rekommendationer som lämnas, ämnade att influera framtida policyer i Bosnien och Hercegovina.

För att förstå policyers syfte är det fördelaktigt att förstå det policynarrativ som aktörerna använt. Vid studier av narrativ bör syftet inte vara att identifiera det korrekta

---

⁷⁵ Snajdr, 2013, s.233.

⁷⁶ Jones, Michael D & Shanahan, Elizabeth A & McBeth, Mark K, 2014, *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*, Palgrave MacMillan, s.1.

narrativet, däremot kan man genom att studera materialet identifiera potentiella fel och variationer som kan hjälpa till att förklara resultaten, processen och designen.⁷⁷ Narrativ är komplicerat. Målet med att applicera teorin om huvudnarrativ i analysen av GRETA:s rapport är inte att identifiera det korrekta narrativet om human trafficking, utan att analysera designen och processen som leder fram till resultaten. Detta genom att studera vad som inkluderas och identifiera eventuella aspekter som exkluderas. I analysen av GRETA:s narrativ så har valet gjorts att kombinera två metodologiska verktyg, Narrative Policy Framework, så som det utvecklats av Jones, Shanahan och McBeth, och Joanne Martins dekonstruktivistiska verktyg.

NPF är en form av narrativanalys, som förstår narrativets sanningar som socialt konstruerade, och att dess verklighet kan studeras systematisk och empiriskt.⁷⁸ Social konstruktion är högst relevant för att förstå och analysera GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina, som är resultatet av systematiska och empiriska studier av human traffickingssituationen i landet.⁷⁹ Valet av att använda NPF som metodologisk inslag har även gjorts för att det finns en tydlig koppling mellan NPF och Snajdrs teori om ett trafficking huvudnarrativ.

Två centrala antaganden inom NPF är social konstruktion och förankrad relativitet. Social konstruktion i denna kontext hänvisar till de olika innebörderna och betydelseerna som individer eller grupper tilldelar policymål eller processer. Den sociala konstruktionen av policyprocesser är relativ. NPF anser att denna relativitet är bunden eftersom den är förankrad i värdesystem, normer och ideologier. Individer eller gruppers uppfattning om en policy är med andra ord relativ men inte slumpmässig då innebörden de tilldelar policyn påverkas av till exempel etablerade normer i samhället.⁸⁰ GRETA är bunden till både värdesystem, normer och ideologier som styr narrativet i rapporten. Dessa kommer att analyseras mer djupgående i uppsatsens undersökning.

---

⁷⁷ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.4.

⁷⁸ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.4.

⁷⁹ GRETA, 2018, s.81.

⁸⁰ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.9.

NPF studerar rollen som policynarrativ spelar i samhället och i politiken. Inom den akademiska sfären blir NPF användbart för de som studerar public policy. Något som är tämligen understuderat är studier av "utövare." I denna kontext är utövare synonymt med de aktörer som inte själva har makten att fatta beslut eller genomdriva policyer, men som kan och vill påverka de som besitter den egenskapen. Till exempel experter som i regel försöker använda statistik för att övertyga folkvalda politiker och allmänheten om att genomföra en önskvärd policy.⁸¹ GRETA, i egenskap av en expertgrupp, har förtroende och använder metodologiska instrument för att belysa luckor i Bosnien och Hercegovinas policyer rörande human trafficking. GRETA har även intentionen att, i viss mån, influera implementeringen av mer önskvärda policys på basis av insamlad data och kunskap. Undersökningen av GRETA motiveras därmed även av det faktum att det finns en lucka i forskningen kring utövare. Detta eftersom GRETA går att betraktas som en utövare då de i egenskap av experter och i sin rapportering aspirerar att övertyga eller influera politiker och i viss mån även allmänheten.

Narrativforskare har ofta gjort en distinktion mellan *form* och *innehåll*. Form refererar till strukturen av narrativet och narrativets innehåll refererar till de önskade målen eller förändringarna som finns i den.⁸² En metafor för detta är att narrativet är ett hus där form utgör väggar och tak. Innehåll blir sedan husets möbler. NPF:s tolkning av form innefattar *inramning*, *karaktärer*, *handling* och *historiens sensmoral*. Inramning omfattar antagandet att narrativet är riktat till att adressera ett specifikt problem och måste placera problemet i en specifik kontext. Narrativ har även distinkta karaktärer så som hjältar (de som potentiellt kan lösa problemet), skurkar (de som orsakar problemet) och offer (de som påverkas av problemet). Narrativ har ofta en början, en mitt och ett slut. Handlingen kopplar ihop karaktärerna med varandra, samt inramningen på flera olika sätt. Till exempel i filmer eller sagor brukar handlingen följa en dramaturgisk kurva. GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina saknar detta. Handlingen är istället strukturerad med en inledning som ger kontext, och bakgrund till narrativet, och dess karaktärer. Mitten utgörs av partiet där GRETA utvärderar traffickingssituationen i landet artikel för artikel. Avslutningsvis är handlingens slut den slutsats som GRETA

---

⁸¹ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.45.

⁸² Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.4.

gör, där samtliga rekommendationer är inkluderade. Historiens sensmoral innebär att narrativ ofta erbjuder en lösning.⁸³ Exempelvis så skulle ett policynarrativ om trafficking av barn kunna presentera en lösning om att samhällets skyddsnät för barn bör skärpas. Då blir rekommendationen om ett bättre skydd för barn historiens sensmoral.

Innehåll är relativt till kontexten av ett specifikt narrativ. *Värdesystem* och *strategi* är de två aspekter av innehåll som uppsatsen kommer nyttja i sin analys av GRETA:s narrativ. Forskning kring värdesystem har observerat att variationer av innebörd ofta är systematiska, vilket betyder att de är relativa, och i regel inte slumpmässiga. Med andra ord så kan policyer som behandlar samma ämne ha olika innebörd och dessa variationer är systematiskt valda eftersom de passar med den rådande kontexten. Därför är policyernas varierande innebörd inte slumpmässig utan medveten och relativ.⁸⁴ Till exempel beskriver Hadar Schwartz hur synen på samt retoriken kring sexuell exploatering av barn i USA har förändrats. Under 1990-talet så ansågs barnen som sålde sex vara brottslingar och frivilliga deltagare. Idag ses barnen, i första hand, som offer. De ses som sårbara minderåriga som är dåligt rustade för att hantera sociala problem, som exempelvis fattigdom och föräldrars försummande.⁸⁵ Denna förändring i synen på barn har påverkat kontexten som policyer rörande detta ämne utformas i. Det i sin tur påverkar policyernas innehåll och innebörd. Förändringarna är inte slumpmässiga utan speglar den relativa rådande kontexten. Den verkligheten som narrativ och policyer existerar i är komplex och i ständig förändring. Ett sätt att bemöta problemet med narrativs verklighet är att förankra förståelsen av innehållet i etablerade teorier och värdesystem.⁸⁶

Den andra aspekten av policyers innehåll är strategi. Genom att studera narrativets strategier går det att analysera hur policyernas innehåll har använts för att formulera ett specifikt problem.⁸⁷ Narrativstrategier förstås allmänt som en taktisk porträttering och användning av narrativa element för att manipulera, och kontrollera, policyrelaterade

---

⁸³ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.6.

⁸⁴ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.7.

⁸⁵ Schwartz, 2015, s.1.

⁸⁶ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.7.

⁸⁷ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.8.

processer.⁸⁸ Ett mer generellt exempel på en narrativstrategi är ”vi” och ”dem”, som politiker ofta använder för att skapa en känsla av gemenskap med de som delar politikerns åsikt, samtidigt som en tydlig distinktion görs mellan de som inkluderas i gruppen och de som exkluderas. I analysen om GRETA:s narrativ, i rapporten om trafficking i Bosnien och Hercegovina, har flera narrativstrategier identifierats. Strategierna rör GRETA:s språkbruk.

Metodinslaget i denna uppsats kommer dels bestå av NPF:s narrativanalys som är presenterad här ovan, men kommer även att inkludera inslag från narrativanalysmetoden dekonstruktion. Dekonstruktion är en teknik och en filosofi för att läsa texter. Dess karaktärsdrag är dess fokus på makt. I dekonstruktion är det möjligt att avvika från narrativets plats i historien genom att frigöra det från sin större kontext och dekonstruera det för att rekonstruera det.⁸⁹ Detta gör Joanne Martin i sin artikel ”Deconstructing organizational taboos”.⁹⁰ Martin har satt ihop en lista av dekonstruktivistiska drag för analytiska strategier, som innehåller element för närläsning och retorikanalys. Listan är skapad för att fungera som en källa för inspiration och ska inte följas ordagrant.⁹¹ I denna uppsats har valet gjorts att inkorporera två punkter från Martins lista för att komplettera NPF. En av punkterna är att *undersöka tystnaden*, vad omnämns inte, till exempel vilka som utesluts genom användandet av pronomenet ”vi”. Den andra punkten är att *uppmärksamma grupp specifika fördomar*. Genom rekonstruktion av texten är det möjligt att till exempel isolera köns-specifik diskriminering.⁹² Anledningen till att Martins två punkter adderats till NPF är för att de låter analysen undersöka aspekter som NPF inte på egen hand kan erbjuda. Tystnad, och grupp-specifika fördomar, associerar till exempel till potentiella maktstrukturer som kan återfinnas i ett huvudnarrativ.

För att analysera GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina har alltså en egen modell skapats som bygger på NPF:s aspekter av narrativets form och innehåll, samt

---

⁸⁸ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.9

⁸⁹ Czarniawska, Barbara, 2004, *Narratives in social science research: Introducing Qualitative Methods Series*, SAGE Publications, s.96.

⁹⁰ Martin, Joanne, 1990, Deconstructing organizational taboos: the Suppression of Gender Conflict in Organizations, *Organization Science*, Vol.1, No. 4.

⁹¹ Czarniawska, 2004, s.97.

⁹² Martin, 1990, s.355.

Martins två presenterade punkter. Analysen kommer först behandla narrativets *form* (*inramning, karaktärer, handling och historiens sensmoral*), sedan kommer narrativets *innehåll* (*värdesystem och strategi*) analyseras. Till sist avslutas analysen med att analysera *gruppfördomar* och *tystnader* i narrativet som GRETA producerar.

3 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Uppsatsens forskningsöversikt består av artiklar och akademiska bidrag som valts ut för att de representerar de dominerande antagandena om human trafficking. Några forskares bidrag är särskilt relevanta för analysen av GRETA:s narrativ. Dels för att de behandlar ämnen som är något understuderande, och dels för att de diskuterar aspekter av trafficking som går utanför det rådande narrativet. I eftersökningen av information om human traffickingssituationen i Bosnien och Hercegovina identifierades en lucka, som kommer presenteras närmare längre ner i forskningsöversikten. Det är även i denna kunskapslucka som uppsatsen positioneras.

Forskningsläget för human trafficking är brett och innehåller en mängd av olika metoder för att bekämpa detta komplexa, globala problem som drabbar miljontals män, kvinnor och barn årligen. Oavsett om forskningen behandlar trafficking i allmänhet, eller trafficking av barn i synnerhet så går det att identifiera några antaganden som går igen. Ett av de mest framträdande är människorättsaspekten. Detta till följd av att exploateringen inskränker på offrens mänskliga rättigheter så som rätten till liv, utbildning och frihet för att nämna några. Alexandra Amiel, i sin artikel ”Integrating a Human Rights Perspective into the European Approach to Combating the Trafficking of Women for Sexual Exploitation”, är en av många forskare som delar denna uppfattning.⁹³ Tillsammans med mänskliga rättigheter är traffickingfenomenets koppling till organiserad brottslighet ett dominerande antagande.⁹⁴ Anupam Jha är en av många som redogör för denna koppling, i sin artikel, ”The Law on Trafficking in Persons: The Quest for an Effective Model”, där Jha analyserar de olika modellerna för att bekämpa trafficking. Enligt Jha är det ett krav att stater tillskrivs ansvar i samtliga

---

⁹³ Amiel, 2006, s.6; Jha, 2016, s.225; Cochintu & Tutunaru & Stoicu & Valea, 2011, s.79.

⁹⁴ Jha, 2016, s.225; Cochintu & Tutunaru & Stoicu & Valea, 2011, s.79.

traffickinglagstiftning.⁹⁵ Utöver att det rör sig om ett brott och en människorättskränkning så finns det forskare som även hävdar att trafficking är ett hälso-⁹⁶ tillika samhällsproblem⁹⁷. Den tidigare nämnda Amiel argumenterar även för att tillvägagångssättet för att bekämpa human trafficking är att reducera de riskfaktorer som gör människor sårbara för att rekryteras in i trafficking. Några av orsakerna som Amiel redogör för är arbetslöshet, fattigdom och dålig social ställning.⁹⁸ Amiel får gehör för sina påståenden av David Hodge som i sin artikel, ”Assisting Victims of Human Trafficking: Strategies to Facilitate Identification, Exit from Trafficking, and the Restoration of Wellness”, redogör för att människohandlare kapitaliserar på samhällets mest utblottade individer.⁹⁹

När det rör specifikt trafficking av barn finns det en konsensus om att barn är sårbara endast i egenskap av att vara barn, samt att det är näst intill omöjligt för dem att på egen hand göra sig fria från de sociala faktorerna som gör dem utsatta.¹⁰⁰ En av forskarna inom fältet trafficking av barn som valts ut till denna uppsats är Hadar Schwartz. Motiveringen bakom detta val är att Schwartz i sin artikel, ”Letting Kids Be Kids: Employing a Developmental Model in the Study of Domestic Minor Sex Trafficking”, applicerar en teori om att barn och tonåringars psykologiska sårbarhet adderar till de sociala faktorer som gör dem attraktiva för människohandlare att exploatera. I sin artikel argumenterar Schwartz även för att den naturliga psykologiska transformation som puberteten innebär bidrar till att göra barn särskilt blottade för trafficking.¹⁰¹ Genom att ta fasta på Schwartz antagande om barns mentala utveckling, och dess koppling till deras sårbarhet för trafficking så erbjuder artikeln en annan vinkel för att problematisera narrativet om barntrafficking, eftersom Schwartz i sin artikel avviker från de dominerande antagandena om vad som gör barn särskilt utsatta.

---

⁹⁵ Jha, 2016, 243.

⁹⁶ Greenbaum & Yun & Todres, 2018, s.159; Greenbaum & Bodrick, 2017, s.4 & Yen, 2008, s.659.

⁹⁷ Cochintu & Tutunaru & Stoicu & Valea, 2011, s.79; Whinterdyke, 2018, s.118.

⁹⁸ Amiel, 2006, s. 6-7.

⁹⁹ Hodge, s.112.

¹⁰⁰ Schwartz, 2015, s.2.

¹⁰¹ Schwartz, Hadar S.,2015, Letting Kids Be Kids: Employing a Developmental Model in the Study of Domestic Minor Sex Trafficking, *Journal of Applied Research on Children: Informing Policy for Children at Risk*, Vol. 6, No,1.

Vidare så finns det mycket forskning kring de former av trafficking av barn som ingår i den etablerade definitionen av human trafficking, som återfinns i både FN:s Palermoprotokoll och Europarådets konvention, till exempel sexuell exploatering och tvångsarbete. Varken FN eller Europarådet lyckas dock ringa in samtliga former av exploatering av barn. Ian Atzet avhandlar i sin artikel, "Post-Crisis Actions to Avoid International Child Trafficking", ämnet illegal adoption,¹⁰² en form av trafficking av barn som inte inkluderas i den etablerade definitionen. Atzet är medveten om att ämnet i sig kan väcka viss kontrovers, men anser att det finns goda skäl att studera fenomenet närmare, eftersom det är en form av barntrafficking som är understuderad. Ytterligare ett exempel på en form av trafficking av barn som inte genererar en nog stor uppmärksamhet är trafficking av barn för hemarbete. Khan m.fl. påpekar detta och ägnar delar av sin artikel, Conceptual Approach to Trafficking of Children for Domestic Work, till ämnet.¹⁰³ Khan, tillsammans med sitt forskningsteam, menar på att detta är ett könat problem som drabbar flickor, till följd av att de i sina samhällen behandlas som andra klassens medborgare.¹⁰⁴ Atzet och Khan representerar luckor i både forskningsfältet och i den dominerande definitionen samt narrativet om trafficking. Det är mot den bakgrunden som deras akademiska bidrag kommer användas i analysen av GRETA:s narrativ om trafficking i Bosnien och Hercegovina, för att belysa samt utmana den exkludering som förekommer i gruppens narrativ.

Iris Yen är en forskare vars verk har bidragit till uppsatsen på ett substantiellt sätt. I artikeln "Of Vice and Men: a New Approach to Eradicating Sex Trafficking by Educational Programs and Abolitionist Legislation", argumenterar Yen för vikten av att uppmärksamma köpare och efterfrågans roll för existensen av human trafficking.¹⁰⁵ Ett konkret exempel som Yen använder för att visa på köparnas makt är att det idag är mycket vanligare än tidigare att hitta offer för sexuell exploatering som inte är äldre än tolv år. Orsaken till detta är att köparna idag efterfrågar unga, orörda oskulder.¹⁰⁶ Det syfte Yen fyller, i analysen av GRETA, är att presentera en karaktär vars roll potentiellt

---

¹⁰² Atzet, Ian, 2010, Post-Crisis Actions to Avoid International Child Trafficking, *Journal of Law & Family Studies*, Vol. 12, No. 2.

¹⁰³ Khan, Ilyas & Zubair, Muhammad & Ali, Ashraf & Ahmad, Khurshaid, 2018, Conceptual Approach to Trafficking of Children for Domestic Work, *Pakistan Journal of Criminology*, Vol.10, No.1.

¹⁰⁴ Khan & Zubair & Ali & Ahmad, 2010, s.56.

¹⁰⁵ Yen, 2008, s.674.

¹⁰⁶ Yen, 2008, s.665.

är underskattad i GRETA:s narrativ om trafficking. Yens akademiska bidrag bringar även klarhet i det psykologiska trauma som traffickingoffer får utstå, och de långvariga effekter exploateringen kan resultera i.¹⁰⁷

När det rör forskningsläget kring human trafficking i Bosnien och Hercegovina specifikt finns det flera noterbara luckor. Majoritet av forskningen cirkulerar kring den sexuella exploatering och trafficking som skedde i anslutning till freden 1995. Efter kriget skedde det en markant ökning av sex-trafficking, som dessutom internationell personal var delaktig i.¹⁰⁸ Detta är något som återfinns i populärkulturen i form av boken *Whistleblower*¹⁰⁹ av Kathryn Bolkovac, som sedan även filmatiserades. Vidare, så har forskare beskrivit läget i Bosnien och Hercegovina efter freden som idealiskt för trafficking, på grund av svaga gränser och ett dysfunktionellt juridiskt system.¹¹⁰ Problematiken med det rådande forskningsläget är att det saknas en omfattande forskning om trafficking i Bosnien och Hercegovina i en nutida kontext. För även om landet har blivit mer stabilt så finns många av faktorerna som gjorde Bosnien och Hercegovina attraktivt för trafficking, under 1990-talets senare del, fortfarande kvar. Det finns till och med flera indikationer på att landet är en av huvudkällorna för trafficking i Europa idag.¹¹¹ När ämnet är trafficking av barn blir luckan ännu större. Det är denna forskningslucka som denna uppsats fyller. Även om objektet för uppsatsens analys är GRETA:s narrativ, så är trafficking av barn i Bosnien och Hercegovina en central del av narrativet som analyserats. Som en medveten indirekt konsekvens av analysen om GRETA:s narrativ kommer en redogörelse för hur situationen ser ut idag i Bosnien och Hercegovina rörande detta ämne och även trafficking generellt att genomföras. När analysen om narrativet genomförs kommer de återkommande antagandena som återfinns i det rådande forskningsfältet spela en viktig roll. I viss mån kommer GRETA:s narrativ bli testat mot det samtida forskningsfältet. Det är framförallt Yen, Schwartz, Atzet och Khan som kommer nyttjas för att kritiskt granska GRETA:s narrativ.

---

¹⁰⁷ Yen, 2008, s.659.

¹⁰⁸ Snajdr, 2013, s.230.

¹⁰⁹ Bolkovac, Kathryn & Lynn, Cari, 2011, *The Whistleblower: Sex Trafficking, Military Contractors, and One Woman's Fight for Justice*, Palgrave Macmillan.

¹¹⁰ Snajdr, 2013, s.244.

¹¹¹ Amiel, 2006, s.8.

4 Analys och diskussion

I analysen av GRETA:s narrativ, som konstruerats i rapporten om Bosnien och Hercegovina, kommer narrativets form, innehåll samt grupp-specifika fördomar och tystnader undersökas. Detta med syftet att undersöka hur GRETA:s narrativ om barntrafficking är uppbyggt samt i vilket avseende det kan vara problematiskt att GRETA reproducerar det dominerande internationella traffickingnarrativet. Avslutningsvis kommer en summering av analysens resultat att göras. I analysen kommer även en löpande redogörelse för barntraffickingsituationen i Bosnien och Hercegovina att genomföras.

4.1 Analys

4.1.1 Form

I första delen av analysen kommer formen i GRETA:s narrativ som tar sig uttryck i rapporten om Bosnien och Hercegovina undersökas. Form är i denna kontext synonymt med narrativets struktur.¹¹² Den första delen av form som kommer analyseras är narrativets inramning. I NPF omfattar inramning antagandet att narrativet är avsett att adressera ett specifikt problem, och att narrativet måste placeras i en specifik kontext.¹¹³

Inramning

Det blir tydligt redan i rapportens preambel att GRETA:s narrativinramning är att adressera problemet human trafficking, genom att övervaka medlemsstaternas implementering av konventionen.¹¹⁴ Därför blir kontexten för GRETA:s narrativ Europa.¹¹⁵ Dock så appliceras GRETA:s övergripande narrativinramning på en mer specifik miljö, när de rapporterar om en av medlemsstaternas åtgärder. I detta fall blir

---

¹¹² Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.4.

¹¹³ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.6.

¹¹⁴ GRETA, 2017, s.4.

¹¹⁵ GRETA, 2018, s.16.

GRETA:s narrativinramning, genom rapporteringen om Bosnien och Hercegovina, att adressera human trafficking som problem i Bosnien och Hercegovina och den specifika kontexten blir följaktligen Bosnien och Hercegovina.¹¹⁶ En utökning av narrativets inramning, som är relevant för uppsatsens analys, är att GRETA i sin andra utvärderingsrunda har gett särskild uppmärksamhet till nya trender inom trafficking och barns utsatthet i alla sina rapporter om medlemsstater.¹¹⁷

Ett av karaktärsdragen för huvudnarrativ är att det har en individuell författare, som skapat det, och att originalkällan blir mindre relevant när den institutionaliseras.¹¹⁸ GRETA blir ett exempel på detta då de avviker något från originalkällan för problemformuleringen av human trafficking. Originalkällan är FN:s Palermoprotokoll¹¹⁹ i vilket human trafficking definieras. Samma definition reproduceras i Europarådets konvention.¹²⁰ GRETA gör inget uttalat försök att omdefiniera human trafficking, vilket Snajdr menar är i samklang med teorin om huvudnarrativ.¹²¹ GRETA väljer dock att inkludera former av trafficking av barn i sina rekommendationer som inte omnämns i originaldefinitionen av human trafficking. Till exempel rekommendationen om att personal bör ha förståelse och kunskap om tidiga äktenskap, eller alternativt barnäktenskap.¹²² Detta indikerar att den specifika inramningen av GRETA:s narrativ har en bredare probleminriktning än originalkällan när det rör trafficking av barn.

Karaktärer

Narrativ har distinkta karaktärer så som offer (de som påverkas av problemet), skurkar (de som orsakar problemet) och hjältar (de som potentiellt kan lösa problemet).¹²³ I denna del av analysen har det utförts ett försök att identifiera och problematisera GRETA:s narrativkaraktärer utifrån kategorierna offer, skurkar och hjältar.

---

¹¹⁶ GRETA, 2017, s.5.

¹¹⁷ GRETA, 2017, s.4.

¹¹⁸ Snajdr, 2013, s.235.

¹¹⁹ UN General Assembly, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime : resolution / adopted by the General Assembly*, 8 January 2001, A/RES/55/25, artikel 3.

¹²⁰ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, artikel 4.

¹²¹ Snajdr, 2013, s.240.

¹²² GRETA, 2017, s.25.

¹²³ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.6.

Human trafficking's huvudnarrativ ser alltid offer som oskyldiga, och människohandlare som onda.¹²⁴ I GRETA:s narrativ finns samma karaktärisering. Det behöver nödvändigtvis inte vara fel eller negativt att huvudnarrativet antar att offer är oskyldiga, eller att människohandlarna är onda. Det kan snarare vara en fördelaktig inställning. Något som dock kan vara problematiskt är om man fastnar i karaktäriseringen och misslyckas med att se att offer kan ha andra roller i traffickingnarrativet, samt att det kan finnas andra skurkar än människohandlarna. Snajdr menar på att TIP-rapporterna fungerar som en standardversion, och tillvägagångssätt, för att bemöta human trafficking. Likt TIP så blir även GRETA en standardversion för trafficking, i alla fall i Europa. GRETA bejakar likt TIP inte andra potentiella aspekter som aktörskap och kultur i sitt huvudnarrativ.¹²⁵ Aktörskap anknyter till vilka karaktärer GRETA:s narrativ i rapporten får, och vilka egenskaper de tilldelas. Snajdr påpekar i sin artikel att det finns lite som är mänskligt i diskursen om human trafficking, då offrens historier och erfarenheter i regel återberättas av andra än dem själva.¹²⁶

I GRETA:s narrativ ges offer en väldigt passiv roll. I konstruktionen av GRETA:s narrativ så använder gruppen inte offrens perspektiv. Informationen hämtas endast från statliga källor, samt NGO:s, som arbetar med traffickingoffer. Inga intervjuer eller liknande har utförts med offer.¹²⁷ Exkluderingen av offer från möjligheten att bli potentiella hjältar med förmågan att bidra till att lösa problemet är något som Walk Free Foundation problematiserar. Organisationen hävdar att de individer som överlever exploateringen är de främsta uttolkarna av fenomenet, eftersom de, till skillnad från forskare och beslutsfattare faktiskt har haft en direkt kontakt med fenomenet. Offers insyn i trafficking är dock en tillgång som sällan utnyttjas, i bästa fall begränsas de till att endast återberätta sin personliga historia, men i de flesta fallen utesluts de helt från de viktiga samtalen.¹²⁸ När det rör strategier för att stärka barn och ungdomars kapaciteter menar Schwartz att en inkludering av dem i strategiernas utformande och implementering, både ökar chansen för att strategierna faktiskt tillgodoser barnens

---

¹²⁴ Snajdr, 2013, s.241.

¹²⁵ Snajdr, 2013, s.230.

¹²⁶ Snajdr, 2013, s.240.

¹²⁷ GRETA, 2017, s.6.

¹²⁸ Walk Free Foundation, 2018, s.18.

behov samt att det kan stärka dem som individer. Om barn och unga får delta aktivt kan det resultera i att deras självkänsla stärks då deras bidrag och tankar tas på allvar.¹²⁹

Den mest framträdande skurken i GRETA:s narrativ om human trafficking är människohandlarna, de som rekryterar och säljer individer. Det råder ingen tvekan om att människohandlarnas roll som skurk är korrekt, dock anser jag att det är möjligt att det kan finns andra skurkar som också bör uppmärksammas. En av de potentiella skurkarna, som i kontrast till människohandlarna, inte får tillräckligt med uppmärksamhet är efterfrågan, som går att konkretisera i karaktären köparen. GRETA gör referenser i sin rapport till behovet av att genomföra kampanjer för att minska efterfrågan i Bosnien och Hercegovina. Det läggs dock inte nog stor vikt på ämnet jämfört med engagemanget för att till exempel skärpa eller harmonisera lagar ämnade att fälla människohandlare för deras brott.¹³⁰ I GRETA:s narrativ är inte individerna som efterfrågar tjänster, producerade av barn utsatta för trafficking eller av traffickingoffer i stort, en av skurkarna.

I rapporten om Bosnien och Hercegovina är väldigt lite utrymme vikt åt att minska efterfrågan. Rekommendationen som ges är väldigt generell, ”*GRETA considers that the authorities of Bosnia and Herzegovina should continue and strengthen their efforts to discourage demand for the service of trafficked persons (...)*”¹³¹. Human trafficking som fenomen sker för att det finns en stor efterfrågan på billigt arbete, sex eller andra former av service.¹³² Det är köparna som styr vilka individer som faller offer för trafficking. Ett exempel på detta är att det blivit allt vanligare att hitta flickor som inte är äldre än tolv år som exploateras sexuellt. Detta på grund av köparnas växande efterfrågan på ”rena” oskulder.¹³³ Yen hävdar i sin artikel att efterfrågan orsakar trafficking men att det även är den svagaste kuggen i hjulet. Yen driver också tesen att efterfrågan kan upphöra om de juridiska och sociala riskerna väger tyngre än den fysiska eller psykiska belöningen.¹³⁴

---

¹²⁹ Schwartz, 2015, s.14.

¹³⁰ GRETA, 2017, s. 30-38.

¹³¹ GRETA, 2017, s.19.

¹³² Jha, 2014, s.331.

¹³³ Yen, 2008, s.665.

¹³⁴ Yen, 2008, s.674.

Det skulle även gå att argumentera för att den ultimata skurken i narrativet om human trafficking är, och bör vara, grundorsakerna till trafficking. Skurken är då ingen individ utan fenomen så som fattigdom och arbetslöshet. GRETA adresserar i viss mån denna abstrakta skurk, då gruppen anser att bosniska myndigheter ska vidta omfattande åtgärder för att förebygga trafficking genom sociala och ekonomiska aktioner för grupper som är sårbara för trafficking.¹³⁵

I NPF är hjältarna i narrativet de som har kapaciteten att lösa det aktuella problemet.¹³⁶ De som kommer identifieras som hjältar i GRETA:s narrativ är de aktörer som enligt GRETA besitter denna kapacitet. En aktör som GRETA i sitt narrativ ser som en av hjältarna är NGO:s. I konstruktionen av rapporten utgör NGO:s en central del. GRETA vänder sig till organisationer för att få information om rådande traffickingssituation.¹³⁷ I sina rekommendationer uppmanar GRETA de bosniska myndigheterna att ge NGO:s finansiellt stöd för att de ska kunna assistera i identifieringen samt omhändertagandet av traffickingoffer.¹³⁸ Detta indikerar att NGO:s i Bosnien och Hercegovina ses som hjältar i GRETA:s narrativ, samt att de är kapabla till att bidra i kampen mot trafficking.

En annan karaktär vars roll i narrativet blir tydlig är statsmakten i Bosnien och Hercegovina, oavsett om det rör sig om statlig eller federal nivå. Frågan om vem som bär ansvaret är en nyckelfråga i kampen mot trafficking.¹³⁹ Den tidigare omnämnda filosofidoktorn Jha menar, tillsammans med andra forskare, att staters ansvar bör ökas.¹⁴⁰ Det går heller inte att bortse från det faktum att human trafficking inte skulle kunna fortsätta frodas om stater hade viljan, tillika möjligheten, att stoppa det.¹⁴¹ Det är tydligt att GRETA ser bosniska staten som de som bär majoriteten av ansvaret, då det är till dem rekommendationerna riktar sig. Det blir tydligt i följande citat:

GRETA considers that in order to make full use of the potential of the Regional Monitoring Teams, the authorities of Bosnia and

---

¹³⁵ GRETA, 2017, s.44.

¹³⁶ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.6.

¹³⁷ GRETA, 2018, s.9.

¹³⁸ GRETA, 2017, s. 43.

¹³⁹ D'Costa, Bina, 2018, Of Responsibilities, Protection, and Rights: Children's Lives in Conflict Zones, *Global Responsibility to Protect*, Vol.10,No.1-2, s.277.

¹⁴⁰ Jha, 2014, s.257.

¹⁴¹ Maricnoda, 2009, s.164.

Herzegovina should ensure that they receive adequate funding and training, meet regularly and contribute to anti-trafficking efforts (...)¹⁴²

Trots detta är statsmakten hjältar i GRETA:s narrativ, en hjälte som dock får motta mycket och välförtjänt kritik. Den bosniska staten blir hjältar i narrativet då det är dem som GRETA anser besitter kapaciteten att stoppa problemet, vilket är ett av kriterierna för karaktären hjälten i NPF:s narrativanalys.¹⁴³ Detta är inte ett felaktigt antagande, men det finns skäl att inkludera möjligheten att deras roll kan vara dubbel i narrativet om trafficking. Många forskare understryker faktumet att stater i sig kan vara en del av, eller möjliggöra trafficking, genom otillräckliga resurser, korruption eller liknande.¹⁴⁴ Amiel har identifierat trafficking som ett brott med låg risk och hög belöning till följd av att människohandlarna i princip verkar under straffrihet, på grund av ett ineffektivt juridiskt system samt korruption.¹⁴⁵ I sitt narrativ så illustrerar inte GRETA statens potentiellt dubbla roll, eller indikerar möjligheten att makten i Bosnien och Hercegovina både kan vara hjälten, tillika skurken, eller alternativt en medhjälpare.

Handling

Narrativ har i regel en början, mitt och ett slut. Handlingen kopplar ihop karaktärer med inramningen.¹⁴⁶ Rapporten om Bosnien och Hercegovina är inte en skönlitterär bok eller en saga, det är en rapport som avhandlar ett allvarligt problem. Narrativets handling kommer därför reflektera detta; det finns inte samma dramaturgiska kurva i GRETA:s narrativ som normalt går att hitta i populärkulturen.

I rapporten är det möjligt att identifiera handlingens början, mitt och slut. Början kan anses bestå av preambeln, där GRETA:s syfte introduceras.¹⁴⁷ Vidare så omfattas narrativets inledning av GRETA:s bakgrund i Bosnien och Hercegovina som handlar om vilka rekommendationer som gavs under den första utvärderingsrundan, så som att de olika lagarna som kriminaliserar human trafficking bör harmoniseras, eller att

---

¹⁴² GRETA, 2017, s.9.

¹⁴³ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.6.

¹⁴⁴ Jha, 2014, s.226.

¹⁴⁵ Amiel, 2006, s.3.

¹⁴⁶ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.6.

¹⁴⁷ GRETA, 2017, s.4.

romska barn ska ges tillgång till utbildning för att minska deras utsatthet.¹⁴⁸ Den sista delen av rapporten som utgör narrativets början är avsnittet som behandlar centrala utvecklingstrender i implementeringen av Europarådets konvention och identifierade trender inom trafficking i landet. Till exempel att Bosnien och Hercegovina främst är ett ursprungsland, att den vanligaste formen av trafficking är tiggeri under tvång, samt att majoriteten av identifierade offer är bosniska medborgare.¹⁴⁹ Preambeln, introduktionen och avsnittet om trender och utveckling ger GRETA:s narrativinramning och karaktärer en kontext och en bakgrund.

Narrativets mitt går att se som rapportens kapitel där rapporten följer konventionens diverse artiklar. GRETA utvärderar de olika aspekterna av kampen mot trafficking, samt ger rekommendationer för vidare åtgärder. Mittet är där GRETA:s huvudnarrativ verkligen blir påtagligt. Narrativets slut är rapportens slutsats, där samtliga rekommendationer för Bosnien och Hercegovina är samlade. I slutet lägger även GRETA extra tyngd på vissa rekommendationer, dessa placeras under rubriken *Issues for immediate action*.¹⁵⁰ När det gäller trafficking av barn inkluderas rekommendationen om att myndigheter ska stärka sina åtgärder för att förebygga barntrafficking.¹⁵¹ GRETA:s narrativa slut knyter ihop narrativets inramning och tillika dess karaktärer, genom summeringen av rekommendationerna.

Historiens sensmoral

Vidare så är det möjligt att beskriva ett huvudnarrativ som ett övergripande kulturellt budskap, samt ett ramverk för aktioner och kunskap. Målet är att narrativet ska bli det normala.¹⁵² Huvudnarrativet vill också bli synonymt med standardåsikten.¹⁵³ GRETA, i sin kapacitet som oberoende expertgrupp, har en position där de både kan skapa ett huvudnarrativ om human trafficking samt normalisera det. GRETA:s narrativ i rapporten om Bosnien och Hercegovina är också utformad för att influera bosniska staten att skapa eller skärpa redan existerande policyer om trafficking. En del av

---

¹⁴⁸ GRETA, 2017, s.5.

¹⁴⁹ GRETA, 2017, s.7.

¹⁵⁰ GRETA, 2017, s.42.

¹⁵¹ GRETA, 2017, s.42.

¹⁵² Snajdr, 2013, s.230.

¹⁵³ Snajdr, 2013, s.234.

GRETA:s vision är att etablera en pan-europeisk respons mot human trafficking.¹⁵⁴ Historiens sensmoral kan identifieras i rekommendationerna GRETA ger i sitt narrativ. Rekommendationerna varierar från att utbilda personal som arbetar inom barnomsorgssektorn, till att stärka socialkontoren för att de ska kunna bli mer framgångsrika i att hjälpa barn och förebygga trafficking. Ett annat exempel är att mer insatser ska sättas in för att motverka det låga antalet romska barn i skolan samt att myndigheterna ska genomföra riskbedömningar innan barn återlämnas till sina föräldrar.¹⁵⁵ Rekommendationerna bygger tillsammans historiens sensmoral, att Bosnien och Hercegovina måste skärpa sitt skydd av barn på multipla nivåer för att kunna bekämpa trafficking av barn i landet. Historiens sensmoral reflekterar även narrativet i GRETA:s arbete, då rekommendationerna bygger narrativets sensmoral, samtidigt som rekommendationerna som ges går att härleda till de antaganden och värderingar som GRETA har. Vilka värderingar det rör sig om kommer att analyseras i nästa stycke.

4.1.2 Innehåll

I den kommande delen kommer uppsatsen analysera innehållet i GRETA:s narrativ. Innehåll är relativt till kontexten av ett specifikt narrativ.¹⁵⁶ Analysen inleds med att undersöka GRETA:s värdesystem.

Värdesystem

Värdesystem kan vara varierande i mening, och kan ofta vara systematiska och relativa, men i regel inte slumpmässiga. Värdesystem är ett tillvägagångssätt för att bemöta problemen i narrativets verkligheter, genom att förankra förståelsen av innehållet i etablerade teorier och värderingar.¹⁵⁷ I denna del av analysen kommer ett försök genomföras med syftet att kartlägga de antaganden och värderingar som GRETA:s narrativ bygger på. Dessa går att identifiera som narrativets värdesystem.

---

¹⁵⁴ GRETA, 2018, s.16.

¹⁵⁵ GRETA, 2017, s.42.

¹⁵⁶ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.7.

¹⁵⁷ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.7.

En aspekt, som har en framträdande roll i det globala human traffickingnarrativet är mänskliga rättigheter. En av de mest vanligt förekommande sätten för forskare att problematisera trafficking är att det rör sig om en människorättskränkning.¹⁵⁸ GRETA är tydlig i sin hängivelse i att applicera en människorättsbaserad approach på sitt arbete, samt att det är en central del av arbetet i sig. Med andra ord så delar GRETA forskningsfältets åsikt om att trafficking är en allvarlig människorättskränkning.¹⁵⁹ Denna inkludering av mänskliga rättigheter i GRETA:s verksamhet går att härleda till Europarådets traffickingkonvention, som lyder:

(...) trafficking in human beings constitutes a violation of human rights and an offence to the dignity of the human being...protection of victims and actions to combat trafficking in human beings must be the paramount objective (...)¹⁶⁰

Amiel menar i sin artikel ”Integrating a Human Rights Perspective into the European Approach to Combating the Trafficking of Women for Sexual Exploitation” att Europarådets konvention är det första instrumentet att uppbåda ett dubbelt fokus som omfattar både en juridisk, samt en människorätts approach, i kampen mot trafficking.¹⁶¹ Detta blir tydligt i det ovanstående citatet. Europarådet har även bedömts vara framgångsrika i att balansera de två.¹⁶² I viss mån går Snajdrs identifierade antaganden om TIP-rapportens huvudnarrativ att applicera på GRETA:s eget huvudnarrativ, eftersom ett av antagandena är att trafficking ska bekämpas genom juridiska åtgärder.¹⁶³ Det går även att argumentera för att GRETA:s narrativ är en reproduktion av Europarådets narrativ. I rapporten om Bosnien och Hercegovina uppmanar också GRETA bosniska myndigheter att vidta åtgärder för att skydda och främja offrens mänskliga rättigheter.¹⁶⁴

Snajdrs antaganden går även att koppla till GRETA:s narrativ i ett annat avseende, antagandet om att ett annat tillvägagångssätt för att bekämpa trafficking är genom att

---

¹⁵⁸ Jha, 2014, s.225.

¹⁵⁹ GRETA, 2018, s.5.

¹⁶⁰ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, Permeabel.

¹⁶¹ Amiel, 2006, s.33.

¹⁶² Amiel, 2006, s.44.

¹⁶³ Snajdr, 2013, s.231.

¹⁶⁴ GRETA, 2017, s.20.

uppmuntra NGO:s att hjälpa offer.¹⁶⁵ Även om GRETA:s mål inte är att uppmuntra NGO:s till aktion, så har NGO:s redan identifierats som en av hjältarna i GRETA:s narrativ. GRETA välkomnar, i sin rapport, det nu etablerade samarbetet mellan bosniska myndigheter och NGO:s¹⁶⁶ GRETA uppmanar dock bosniska myndigheter att ”strengthening multi-disciplinary cooperation in the identification process by involving specialised NGOs (...)”.¹⁶⁷

Utöver kopplingen till Snajdrs antagande, som blir tydligt i ovanstående citat, så finns det andra antaganden som bygger GRETA:s värdesystem. Ett av dessa är antagandet, som blir relevant för uppsatsens analys, och bidrar till konstruktionen av GRETA:s narrativ, samt går att härleda till Europarådets konvention, är att alla aktioner och initiativ måste ha en barnrättsbaserad approach.¹⁶⁸ Tidigare i analysen har GRETA:s särskilda uppmärksamhet för barns utsatthet¹⁶⁹ inkorporerats i narrativets inramning. Detta indikerar att GRETA:s värdesystem för hur man ska bemöta barntrafficking är genom ett tillvägagångssätt centrerat runt barns rättigheter. Två rekommendationer till Bosnien och Hercegovina som korresponderar direkt till vuxna och barns rättigheter är:

GRETA urged the authorities of Bosnia and Herzegovina to (...) providing support and service which are adapted to the needs of child victims of trafficking, including (...) access to education(...)¹⁷⁰

GRETA consider that the authorities of Bosnia and Herzegovina should take additional steps to ensure that the return of victims of trafficking is conducted with due regard for their rights, safety and dignity (...) in the case of children, fully respecting the principle of the best interests of the child.¹⁷¹

Något som berörts vid flera tillfällen i uppsatsen är att den dominerande tolkningen om human trafficking är att det, utöver en människorättskränkning, rör sig om en kriminell handling, som kräver juridisk aktion. Detta går att återkoppla till Snajdrs antagande om att det dominerande narrativet anser att tillvägagångssättet för att bekämpa trafficking är

---

¹⁶⁵ Snajdr, 2013, s.231.

¹⁶⁶ GRETA, 2017, s.40.

¹⁶⁷ GRETA, 2017, s. 42.

¹⁶⁸ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, Permeabel.

¹⁶⁹ GRETA, 2017, s.4.

¹⁷⁰ GRETA, 2017, s.25.

¹⁷¹ GRETA, 2017, s.30.

genom juridiska åtgärder. GRETA reproducerar detta i och med att en väsentlig del av rapporten behandlar ämnet, två sektioner, tillika åtta sidor.¹⁷² Vidare så hävdar Snajdr att huvudnarrativet för trafficking som problem, är konstruerat som ett globalt problem där offren är kvinnor, barn och rättsstaten.¹⁷³ GRETA reproducerar i viss mån även denna aspekt av den dominerande narrativet. GRETA:s narrativ behandlar dock inte trafficking globalt utan inramningen är Europa eller i detta fall Bosnien och Hercegovina. Att män exkluderas från bilden av offren går inte att utläsa från GRETA:s narrativ, eftersom den könsneutrala termen ”offer” används. GRETA är dock tydliga med att barn utgör en del av offren för human trafficking och med hänsyn till utrymmet de vikt åt juridiska åtgärder i rapporten, så ses även rättsstaten som ett offer. För att sammanfatta de värdesystem som utgör grunden för GRETA:s narrativ så består de av mänskliga tillika barns rättigheter, NGO:s betydelse samt att human trafficking är ett brott som kräver juridiska åtgärder. I det kommande avsnittet kommer analysen undersöka GRETA:s narrativstrategier.

Strategier

Narrativstrategier förstås i NPF som taktiska porträtteringar samt nyttjande av narrativelement för att manipulera och kontrollera policyprocesser.¹⁷⁴ Ett av huvudnarrativets kriterier är att det är konstruerat samt producerat av dominant institutioner och aktörer.¹⁷⁵ Det har redan slagits fast att det är möjligt att klassificera GRETA som en dominant aktör i human traffickingsfären. Snajdr visar att ett narrativ måste lyckas med att väcka uppmärksamhet och samtidigt vara grundat i logik och auktoritet, för att kunna bli dominerande över andra narrativ. Detta till följd av att auktoritet och logik utgör förutsättningarna för att narrativet ska uppfattas som officiellt.¹⁷⁶ De krav som placeras på GRETA:s medarbetare signalerar både logik och auktoritet. Redan i organisationens namn ”Group of Experts” demonstreras auktoritet. Vidare så är kraven på GRETA, utöver kunskap om traffickingrelaterade områden samt

---

¹⁷² GRETA, 2017, s.30-38.

¹⁷³ Snajdr, 2013, s.231.

¹⁷⁴ Jones & Shanahan & McBeth, 2014, s.9.

¹⁷⁵ Snajdr, 2013, s.230.

¹⁷⁶ Snajdr, 2013, s.235.

mänskliga rättigheter, att medlemmarna ska ha högsta moral och utöva opartiskhet.¹⁷⁷ Detta går att tolka som taktiska val i hur GRETA porträtteras, för att försäkra legitimiteten i gruppen och dess arbete.

Om analysens fokus istället riktas till narrativstrategier i GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina, så har medvetna val gjorts i rapportens språkbruk. I rekommendationerna pendlar gruppen mellan tre verb; ”uppmana”, ”anse” och ”bjuda in”.¹⁷⁸ GRETA menar att dessa verb korresponderar med de olika nivåerna av allvar i aktionerna som rekommenderats.¹⁷⁹ Exempel som illustrerar hur verben används i rapporten är:

GRETA urges the authorities of Bosnia and Herzegovina (...)¹⁸⁰

GRETA considers that in light of (...)¹⁸¹

GRETA invites the authorities of Bosnia and Herzegovina to (...)¹⁸²

GRETA är väldigt transparent i och med att de redogör för sina terminologiska val, men det rör sig ändå om en narrativstrategi, ämnad att påverka eller alternativt manipulera bosniska policyer rörande human trafficking. Valet av orden uppmana, anse och bjuda in genererar ett väldigt neutralt och icke-konfliktsökande språk. GRETA:s narrativ går att bedöma som diplomatiskt, utan uppsåt att dra skam över bosniska staten eller dess myndigheter. Även detta är strategiskt för att maximera rekommendationernas genomslag i den bosniska kampen mot trafficking.

4.1.3 Fördomar och tystnader

I den sista delen av analysen så introduceras Martins två verktyg för dekonstruktion, grupp-specifika fördomar och tystnader i narrativet.¹⁸³

Grupp-specifika fördomar

---

¹⁷⁷ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, artikel 36.

¹⁷⁸ Original formuleringar i rapporten är: urge consider invite.

¹⁷⁹ GRETA, 2017, s.4.

¹⁸⁰ GRETA, 2017, s.43.

¹⁸¹ GRETA, 2017, s.44.

¹⁸² GRETA, 2017, s.46.

¹⁸³ Martin, 1990, s.355.

I denna del av analysen av GRETA:s narrativ kommer de gruppsspecifika fördomarna mot romer att analyseras. Anledningen till att romer valts ut är för att de utgör den mest marginaliserade minoriteten i Bosnien och Hercegovina. Faktumet att barn är särskilt utsatta i ett samhälle har vid flera tillfällen uppmärksammats i uppsatsen, utsattheten för barn som tillhör en förfördelad grupp ökar. Därför kommer både romers situation i allmänhet och romska barns situation i synnerhet inkluderas i analysen om gruppsspecifika fördomar. GRETA arbetar utifrån Europarådets direktiv om att alla aktioner mot human trafficking måste inkludera jämställdhet mellan könen och icke-diskrimineringsprinciper.¹⁸⁴ I rapporten om Bosnien och Hercegovina förekommer det ingen diskriminering av, eller fördomar mot romer, i alla fall inte från GRETA:s håll. Därför kommer analysen fokusera på att undersöka GRETA:s medvetenhet om, samt hanteringen av, den gruppsspecifika diskrimineringen av romer i det bosniska samhället. Då det finns en koppling mellan dessa och romers utsatthet för trafficking.

Poverty and lack of employment opportunities remain important push factors for human trafficking in Bosnia and Herzegovina and those with lower education are more vulnerable to becoming victims of trafficking (...)¹⁸⁵

Citatet indikerar att GRETA är medveten om att fattigdom, arbetslöshet samt dålig tillgång till utbildning ökar risken för trafficking. Samtliga av dessa skadliga faktorer återfinns hos den romska minoriteten i Bosnien och Hercegovina.¹⁸⁶ GRETA anser att de bosniska myndigheterna bör vidta åtgärder för att motverka trafficking genom sociala och ekonomiska initiativ riktade mot sårbara grupper. GRETA är tydliga med att dessa initiativ ska inkludera de bosniska romerna.¹⁸⁷

Romska barns tillgång till utbildning begränsas av flertalet faktorer, bland annat konstant migration och fattigdom. Utav de romska barnen som går i skolan är majoriteten pojkar.¹⁸⁸ Antalet romska flickor som avslutat sina studier i förtid har ökat de senaste åren. Detta är problematiskt, dels för att en bristfällig utbildning ökar barns utsatthet för trafficking, men även för att studier har visat att romska kvinnor som gift

---

¹⁸⁴ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, permeable.

¹⁸⁵ GRETA, 2017, s.17.

¹⁸⁶ Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka & Rights For All Sarajevo, 2016, s.119.

¹⁸⁷ GRETA, 2017, s.17.

¹⁸⁸ GRETA, 2017, s.120.

sig innan arton års ålder ofta saknar formell utbildning.¹⁸⁹ GRETA uppmanar, i sin rapport, till att bosniska myndigheter behöver "increasing efforts to tackle low school attendance of Roma children"¹⁹⁰.

I rapporten om Bosnien och Hercegovina ges dock inga rekommendationer om att myndigheterna ska arbeta för att motverka de fördomar mot romer som ligger bakom deras diskriminering och negativa särställning i samhället. En av de centrala slutsatserna som Snajdr gör är att både internationella och nationella policyer om human trafficking bör kopplas samman med andra policyer som rör våld och diskriminering.¹⁹¹ För att spinna vidare på Snajdrs slutsats, så kan kopplingen mellan trafficking och andra former av våld, samt diskriminering i policyer, vara ett sätt att komma åt grundorsakerna till varför en individ ses som ett lätt byte för människohandlare. I GRETA:s narrativ finns en medvetenhet om vad social utsatthet innebär för individers sårbarhet för human trafficking. GRETA är även medveten om romers särskilt utsatta position. Narrativet går dock inte längre än så.

Tystnader

Martin vill att hennes lista av dekonstruktivistiska verktyg ska fungera som en källa till inspiration. Martin ger även exemplet att undersöka tystnader genom att studera vad som exkluderas i pronomenet "vi".¹⁹² På grund av Martins önskan kommer uppsatsen i analysen av tystnader i GRETA:s narrativ avvika från ovanstående exempel. Istället kommer analysen fokusera på vilka aspekter av human trafficking som GRETA inte behandlar. Det är såklart inte rimligt att GRETA ska kunna avhandla samtliga aspekter av detta komplicerade fenomen. Det finns dock ett syfte med att belysa luckorna i narrativet, vilket är att GRETA i framtiden kanske ska kunna integrera dessa aspekter och i och med detta bli en röst för tystnaderna i traffickingnarrativet. De tystnader i GRETA:s narrativ som kommer behandlas är kopplingen mellan trafficking och kultur, offers psykiska ohälsa, illegal adoption samt trafficking av barn för hemarbete.

---

¹⁸⁹ Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka & Rights For All Sarajevo, 2016, s.121.

¹⁹⁰ GRETA, 2017, s.42.

¹⁹¹ Snajdr, 2013, s.253.

¹⁹² Czarniawska, 2004, s.95.

GRETA har i sin rapport gjort ett omfattande arbete med att utvärdera traffickingkampens olika komponenter. Med inspiration från forskningsfältet går det dock att identifiera en tystnad kring psykisk ohälsa och tillgången till vård. I GRETA:s rapport behandlar man ämnet när gruppen välkomnar inkluderingen av representanter från sektorn för mental hälsa:

Another positive development is the enlargement of the composition of the four Regional Monitoring Teams by including (...) representatives of mental health centers (...)¹⁹³

GRETA problematiserar även att offer har svårigheter med att få tillgång till vård.¹⁹⁴ Gruppen specificerar dock inte behovet av tillgång till psykiatrisk vård. Vid rekommendationen om hjälp till barn uppmanar GRETA att Bosnien och Hercegovina ska ”ensuring long-term monitoring of the reintegration of child victims of trafficking (...).”¹⁹⁵ GRETA är inte mer specifika än så. Det finns indikationer på att GRETA är medvetna om offers behov av psykologisk rehabilitering utöver den fysiska, men gruppen behandlar inte ämnet närmare. Detta trots att flera forskare indikerat offers stora behov av psykiskt stöd. Yen visar på att traffickingoffer kan behöva utstå multipla former av misshandel, våldtäkt och tortyr, vilket kan resultera i långvariga psykiska men. Själv mord är en av de vanligaste dödsorsakerna bland offer för human trafficking.¹⁹⁶ Amerikanska utrikesdepartementet anser att långsiktig tillgång till psykiatrisk hjälp är en förutsättning för en framgångsrik rehabilitering av ett traffickingoffer.¹⁹⁷ Schwartz menar i sin artikel att pubertala ungdomar är i riskzonen för psykisk ohälsa även under normala omständigheter. Denna premiss om unga och psykisk ohälsa resulterar, enligt Schwartz, i att barn i ett tidigt stadium av puberteten, som utsätts för trafficking, med största sannolikhet kommer uppleva ett extensivt psykologiskt trauma. Oavsett ålder löper traffickingoffer dock en förhöjd risk för PTSD, depression och ångest.¹⁹⁸

---

¹⁹³ GRETA, 2017, s.41.

¹⁹⁴ GRETA, 2017, s.23.

¹⁹⁵ GRETA, 2017, s. 25.

¹⁹⁶ Yen, 2008, s.659-660.

¹⁹⁷ Department of State United States of America, 2018, s.20.

¹⁹⁸ Schwartz, 2015, s.11.

En av Snajdrs slutsatser är att det är ett måste att se kopplingen mellan human trafficking och kulturella processer.¹⁹⁹ Winterdyk argumenterar i sin artikel ”Combating (child) human trafficking: building capacity”, att trafficking är ett komplext problem som kompliceras ytterligare av dess interaktion med andra samhällsproblem.²⁰⁰ Tillsammans med andra forskare anser Winterdyk att human trafficking bör förstås som ett kontinuum, som påverkas av ekonomiska samt sociala möjligheter, positioner och utsatthet.²⁰¹ Walk Free Foundation poängterar att det kan vara svårt att skilja vissa typer av exploatering från kulturell praktik. Tvångsgifte är en av dessa²⁰² och i Bosnien och Hercegovina förekommer tvångsgifte, framförallt i det romska samhället.²⁰³ Tvångsgifte är också djupt segmenterat i uppfattningar om kulturell praktik och könsroller.²⁰⁴ Detta verifierar Snajdrs argument om vikten av att se kopplingen som finns mellan kultur och human trafficking. GRETA visar, i följande uppmaning, en viss mån av medvetenhet om förekomsten av tvångsgifte i Bosnien och Hercegovina:

GRETA urges the authorities of Bosnia and Herzegovina to (...) provide further training for stakeholders (...) based on an agreed understanding of (...) early, child or forced marriages(...)²⁰⁵

Enligt min mening går det dock att önska ett mer extensivt förespråkande av kopplingen mellan exploatering av barn och kultur i GRETA:s narrativ. Ingen ansats görs för att uppmuntra bosniska myndigheter att undersöka och förstå den kulturella praktiken och det patriarkala systemet som ligger bakom tvångsgifte eller barnäktenskap. Det är möjligt att detta skulle kunna främja arbetet med att hämma exploateringen av barn i detta avseende.

Vidare, så finns det ytterligare en tystnad i GRETA:s narrativ om exploatering av barn rörande två typer av trafficking. En av dessa är illegal adoption. Detta är ett ämne som Atzet avhandlar i sin artikel, när han drar paralleller mellan trafficking och adoption. Detta är ett ställningstagande som omringas av en viss kontrovers. Det tar dock inte bort faktumet att om ett barn adopteras, som saknar identifikation, dokumentation eller har

---

¹⁹⁹ Snajdr, 2013, s.253.

²⁰⁰ Winterdyk, 2018, s.109.

²⁰¹ Winterdyk, 2018, s.118.

²⁰² Walk Free Foundation, 2018, s.22.

²⁰³ Department of State United States of America, 2018, s.106.

²⁰⁴ Walk Free Foundation, 2018, s.22.

²⁰⁵ GRETA, 2017, s.25.

levande släktingar, så rör det sig inte om en adoption utan om en kidnappning.²⁰⁶ Även om illegal adoption är ett kontroversiellt ämne anser jag att det är ett fenomen som kampen mot trafficking av barn bör behandla. En annan form av trafficking som är mindre omtvistad är trafficking av barn för hemarbete. Khan m.fl. menar i sin artikel att bristen på en tydlig definition av fenomenet har skapat problem för hur exploateringen ska bemötas.²⁰⁷ Trafficking av barn för hemarbete är ett genusproblem, då majoriteten av offren är flickor. Orsaken till detta anser Khan är bristen på jämställdhet mellan könen, samt att flickor behandlas som andra klassens medborgare.²⁰⁸ Genusproblematiken går att koppla till Snajdrs tanke om kulturella orsaker till exploatering, vilket stärker argumentet att GRETA bör expandera sitt arbete rörande kopplingen mellan exploatering och kultur.

I GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina behandlas inte dessa former av exploatering av barn. Orsaken till detta kan möjligtvis vara att Europarådets definition av human trafficking inte explicit inkluderar dessa former av exploatering. I definitionen finns dock en diffus formulering ”Exploitation shall include at a minimum (...) slavery or practises similar to slavery (...)”.²⁰⁹ Denna formulering är oklar, men den öppnar även upp för möjligheten att inkludera illegal adoption och kanske framförallt hemarbete i GRETA:s narrativ. Avslutningsvis så finns det en uppenbar tystnad i GRETA:s narrativ utöver illegal adoption, den kulturella kopplingen, trafficking av barn för hemarbete och psykisk ohälsa. Den tystnaden är avsaknaden av offrens röster. Detta ämne har behandlats och problematiserats tidigare i uppsatsen då GRETA:s narrativkaraktärer analyserades.

4.1.4 Sammanfattning av analys

Under analysen av GRETA:s narrativ har flera resultat framkommit. Narrativets form tog sig uttryck i en inramning som bestod av den specifika kontexten Bosnien och Hercegovina, och problemet som behandlades var human traffickingssituationen i landet.

---

²⁰⁶ Atzet, 2010, s.500.

²⁰⁷ Khan & Zubair & Ali & Ahmad, 2010, s.64.

²⁰⁸ Khan & Zubair & Ali & Ahmad, 2010, s.56.

²⁰⁹ Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197, artikel 4.

Vidare konstaterades det att GRETA:s narrativinramning utökades till trafficking av barn, samt att gruppen valt att inkludera barnäktenskap i sin problemformulering. Det var ett utvidgande av originaldefinitionen av barntrafficking. De karaktärer i GRETA:s narrativ som identifierades var offer, vars roll är begränsad. Vidare så identifierades människohandlaren som narrativets skurk, men i analysen lyfts möjligheten att det kan finnas andra skurkar i traffickingnarrativet. Den mest framträdande är köparna, de som efterfrågar tjänster utförda av barn. Vidare så konstaterades det att GRETA i viss utsträckning erkänner och bemöter den abstrakta skurken arbetslöshet och fattigdom. Hjältarna i GRETA:s narrativ identifierades som NGO:s och den bosniska statsmakten. Analysen problematiserade det faktum att GRETA inte berör den potentiella dubbla rollen staten kan ha i traffickingnarrativet. Narrativets handling bestod av en början som fungerade som en introduktion till GRETA:s arbete i landet samt en redogörelse för hur trafficking-situationen ser ut. Narrativets mitt utgjordes i sin tur av kapitlet som följer Europarådets konvention artikel för artikel och slutet bestod av GRETA:s samlade rekommendationer till de bosniska myndigheterna. Rekommendationerna GRETA ger i sin rapport utgör även narrativets sensmoral.

Narrativets innehåll, som konstruerats i rapporten om Bosnien och Hercegovina, har i analysen utgjorts av värdesystem och narrativstrategier. Slutsatsen har dragits att GRETA:s värdesystem bygger på både mänskliga samt barns rättigheter, och uppfattningen om att NGO:s är centrala för kampen mot trafficking. Utöver detta bygger GRETA:s värdesystem även på antagandet att human trafficking är ett brott som kräver juridiska åtgärder. Samtliga av dessa går att härleda till Europarådets trafficking konvention och är även en reproducering av det dominerande internationella traffickingnarrativet. De narrativstrategier som påträffades i analysen av GRETA:s narrativ berör främst valet av språkbruk. Språket i rapporten är diplomatiskt och konstruerat på ett sätt som ämnar signalera rekommendationernas allvarlighetsgrad.

Avslutningsvis så analyserades eventuella tystnader och fördomar i narrativet om trafficking i rapporten. Till följd av att GRETA har en icke-diskrimineringsprincip samt att narrativet inte korresponderade att gruppen själva hade fördomar, så gjordes valet att undersöka hur GRETA bemöter faktumet att romer är diskriminerade i det bosniska samhället. Vid analysen framkom det att GRETA är medvetna om detta, men att gruppen väljer att inte rekommendera att bosniska myndigheter ska arbeta för att

motverka de fördomar som skapar den negativa särbehandlingen av romer, som lämnar dem extra blottade för trafficking. Vid analysen av tystnader i narrativet identifierades flera aspekter av trafficking som GRETA exkluderar i sin rapport. En av dessa var tystnaden kring offers mentala hälsa och behov av psykiatrisk vård. GRETA ger i sina rekommendationer om vård till barn inga direktiv om att barn ska få långsiktig psykologisk assistans. Den kulturella kopplingen till exploatering var ytterligare en tystnad som identifierades, detta trots att det finns flera indikationer på att till exempel barnäktenskap är starkt kulturellt betingat. Den sista identifierade tystanden rör former av barntrafficking som GRETA fullt ut exkluderar i sitt narrativ, trafficking för hemarbete och illegal adoption. Vid analysen konstaterades det att Europarådets konvention är något diffus i sin definition av trafficking, men att detta faktiskt öppnar upp möjligheten för GRETA att inkludera fler former av trafficking, än vad konventionen i sig gör. GRETA har även valt att göra detta, när de i narrativets inramning inkluderar barnäktenskap. I det kommande avsnittet kommer de resultat av GRETA:s narrativ som jag bedömt vara mest problematiska att diskuteras mer utförligt.

4.2 Diskussion

Det är uppenbart att GRETA tar sin roll i kampen mot all form av trafficking, i både Bosnien och Hercegovina och Europa, på stort allvar. När det gäller barntrafficking har gruppen ägnat ett särskilt fokus till frågan. Detta indikerar att GRETA:s narrativ om trafficking av barn är uppbyggt i enlighet med premissen om att det rör sig om ett allvarligt problem som hotar barns säkerhet. I analysen av GRETA:s narrativ så framkommer det att en komponent som bygger gruppens värdesystem är mänskliga rättigheter. Inkluderandet av en icke-diskrimineringsprincip och främjandet av jämställdhet mellan könen signalerar att GRETA:s narrativ om trafficking av barn vilar på värderingar som går att bedöma som moderna och fördelaktiga. Analysen och diskussionen om narrativet har inte gjorts med intentionen att misstro GRETA:s motiv. GRETA är unik i sin funktion som monitoreringsgrupp för konventioner om human trafficking och i många avseenden ligger de i framkant. Detta skonar dem dock inte från att granskas och kritiseras. Oavsett vilket fält som avhandlas så finns det alltid utrymme för förbättring. Nu när grundpremisserna för GRETA:s narrativ har redogjorts kommer

de identifierade luckorna i deras narrativ samt det problematiska med hur GRETA reproducerar det dominerande traffickingnarrativet diskuteras närmare. Det är primärt GRETA:s narrativkaraktärer och de identifierade tystnaderna som kommer att diskuteras. Detta till följd av att dessa aspekter av narrativet, i kontrast till forskningsläget, bedömts vara de mest problematiska.

I många avseenden reproducerar GRETA det dominerande huvudnarrativet om trafficking. Reproduceringen behöver dock inte vara något negativt. GRETA är tydliga med att de betraktar human trafficking som en människorättskränkning och ett brott. Detta är en premiss som återfinns i den dominerande diskursen. Ett av de antaganden som Snajdr identifierat i det internationella human traffickingnarrativet är att offer är oskyldiga och människohandlare är onda.²¹⁰ Redan i uppsatsens analys problematiserades antagandet, för att denna låsta uppfattning om offer och förövare potentiellt skulle kunna hämma eller försvåra kampen mot trafficking.

I GRETA:s narrativ ses offer endast som karaktären som påverkas av problemet. Detta trots att både forskare och organisationer förespråkar ett ökat inkluderande av offer i kampen, speciellt när det rör förebyggande arbete eller hjälpaktioner. Schwartz argumenterar för att barns deltagande även skulle kunna stärka deras självkänsla.²¹¹ Något jag menar kan vara av yttersta vikt för alla unga människor, speciellt de som genomgått det omfattande trauma som trafficking innebär. Ett trauma som antagligen kraftigt devalverat deras självbild. GRETA ger ingen plats för offers röster, oavsett ålder. Detta skapar en potentiell lucka i GRETA:s narrativ. Om offer skulle ges ett utökat aktörskap, i till exempel hur åtgärderna ämnade att hjälpa offer ska utformas, kan åtgärderna potentiellt bli mer framgångsrika. Offrens levda erfarenheter är kanske det mest framgångsrika tillvägagångssättet för att verkligen tillgodose deras behov. GRETA har dock, istället för att inse potentialen i offrens kapaciteter, gjort dem till prinsessan i tornet som väntar på att prinsen ska rädda henne. Offer ses som just offer för sina omständigheter, utan att vidare problematisera de kulturella och sociala omständigheterna som ligger bakom traffickings. Även om GRETA:s intentioner är goda och det inte finns ett direkt skäl att misstro deras motiv så finns det ingen intern

---

²¹⁰ Snajdr, 2013, s.231.

²¹¹ Schwartz, 2015, s.14.

problematisering av hur offer framställs. Det finns heller inte några initiativ för att upphöja offrens egna aktörskap. Detta innebär en problematisk reproducering av det dominerande traffickingnarrativet. För att fortsätta på samma ämne så går det även att kritiskt granska GRETA:s antagande om att människohandlare är onda. Det är svårt att kritisera åsikten om att de som rekryterar och säljer människor är grymma, men det går att problematisera hur fixeringen vid att det är människohandlarna som är de enda skurkarna i traffickingnarrativet påverkar kampen.

Vid analysen av GRETA:s narrativ har det bekräftats att gruppen ser människohandlarna som skurkar. Om man ställer detta mot den forskning som finns kring human trafficking resulterar det i en lucka i deras narrativ. Yen har identifierat köpare och deras efterfrågan som den faktor som möjliggör human trafficking.²¹² Jag vill hävda att om ett mer extensivt arbete skulle genomföras med syftet att minska köpviljan hos de individer som köper tjänster utförda av barn kan detta föranleda att trafficking av barn dramatiskt minskar. För om man skalar bort antagandena om att trafficking är en brottslig handling och en kränkning av mänskliga rättigheter blir det lättare att se det som den affärsmodell det egentligen är. Alla affärsmodeller regleras av efterfrågan. Oavsett om man anser att human trafficking sker på en global, nationell eller lokal marknad, så spelar den efter samma regler. Det är marknaden som styr, efterfrågan styr hur framgångsrikt ett företag är. Detsamma gäller människohandlarna, utan kunder finns det inga pengar att tjäna och incitamentet för att rekrytera och sälja människor minskar. Detta är ett starkt argument för varför mer uppmärksamhet bör riktas mot att bekämpa och eliminera efterfrågan på barn och vuxna för sex eller billig arbetskraft. Ett sätt att reducera köparnas efterfråga på tjänster av barn är dels genom juridiska åtgärder, men även genom medvetandekampanjer. För att detta ska bli möjligt krävs det dock att aktörer i kampen mot trafficking erkänner köparnas roll i möjliggörandet av försäljningen av människor. Det faktum att GRETA ägnar så lite uppmärksamhet åt ämnet går att tolka som att de inte ser köpare som skurkar i sitt narrativ. Detta anser jag är en av de mer problematiska aspekterna av GRETA:s narrativ, då efterfrågan är central för existensen av barntrafficking.

---

²¹² Yen, 2008, s.674.

Vad rör den mer abstrakta skurkrollen, de orsaker som gör att individer blir sårbara för att rekryteras till trafficking, så visar GRETA en medvetenhet om den social utsatthetens inverkan på individers risk för trafficking. När det rör barns utsatthet för trafficking blir kanske denna abstrakta skurk ännu mer påtaglig, eftersom det i princip är en omöjlighet för barn att ta sig ur fattigdom.²¹³ Barn är i mångt och mycket beroende av föräldrar för sin överlevnad och om föräldrarna är arbetslösa så kan det resultera i fattigdom som påverkar barnen. Det kan även resultera i att barnets egna släktingar exploaterar barnen som ett sätt att försörja familjen. Att exkludera föräldrarnas roll i familjetrafficking bör självklart inte göras, de har ett ansvar, men de bakomliggande orsakerna bör inte ignoreras. Det är därför positivt att GRETA i viss mån ser dessa abstrakta fenomen som en skurk i narrativet om trafficking av barn, men jag anser att ett ännu större engagemang bör läggas på grundorsakerna. Samtidigt är det svårare att definiera ett abstrakt fenomen än en fysisk person. Detta är även en potentiell brist med narrativanalyser och narrativ i stort. För hur identifierar man en skurk som saknar ansikte?

Förutom att GRETA både i sin uppbyggnad samt konstruerande av sitt narrativ inte inkluderar köpare som potentiella skurkar, så finns det även skäl att rikta kritik mot GRETA:s enkelspåriga syn på den bosniska statens roll. I narrativet blir staten och myndigheterna hjältarna som har förmågan att lösa problemet. Forskare har dock vid flera tillfällen redogjort för den roll som statsapparaten kan ha i att främja human trafficking.²¹⁴ Jag är av åsikten att det går att argumentera för att GRETA istället bör se den bosniska staten som både hjälten och skurken, eller alternativt skurkens högra hand. Ett motargument till detta är att hävda att det inte är GRETA:s roll att kritisera Bosnien och Hercegovina som stat, och att det potentiellt skulle kunna minska genomslagskraften av deras rekommendationer. En vänligt inställd stat är i regel mer benägen att lyssna. Detta är ett starkt argument och det finns goda skäl till varför GRETA inte indikerar den negativa rollen som statsmakten kan ha. Jag anser att det dock inte förringar faktumet att det skett en exkludering av en karaktär och om man inkluderar köpare har två karaktärer uteslutits från narrativet. Denna exkludering av möjliga skurkar från narrativet kan reproducera en bild av human trafficking och dess

---

²¹³ Schwartz, 2015, s.12.

²¹⁴ Amiel, 2006, s.3.

förövare som inte speglar verkligheten, något som i sig kan hämma möjligheten att vinna kampen mot trafficking.

Vidare så reproducerar GRETA den definition av human trafficking som konstrueras i Europarådets konvention och FN:s Palermoprotokoll. I analysen framkom det dock att GRETA:s narrativ i viss mån avviker från den dominerande definitionen, då gruppen i inramningen inkluderar barnäktenskap i sina rekommendationer. Att gruppen, i viss mån, omdefinierar originaldefinitionen av trafficking är i linje med Snajdrs kriterium för ett huvudnarrativ, att originalkälla blir mindre relevant när den reproduceras.²¹⁵ I Bosnien och Hercegovina finns det dokumenterade fall av barnäktenskap,²¹⁶ vilket motiverar denna inkludering. Att GRETA erkänner denna form av trafficking av barn är ett steg i rätt riktning mot ett narrativ om barntrafficking som reflekterar verkligheten. Det finns dock fortfarande en tystnad kring illegal adoption och trafficking av barn för hemarbete. Denna tystnad i GRETA:s narrativ går att försvara med att det inte finns några identifierade fall i Bosnien och Hercegovina. GRETA väljer dock, i sin rapport, att rekommendera att landet ska skriva under konventionen om trafficking av mänskliga organ.²¹⁷ Detta trots att inget fall av trafficking av mänskliga organ har bekräftats inom Bosnien och Hercegovinas gränser. Fortsättningsvis så finns det inga garantier för att illegal adoption och trafficking av barn för hemarbete inte kommer bli en del av den framtida human traffickingkontexten i landet. Eller att det alternativt redan förekommer men inte uppmärksammas. På de grunderna går det att hävda att det finns en poäng med att redan nu i ett förebyggande syfte etablera mekanismer vigda åt att bekämpa trafficking av barn för hemarbete och illegal adoption.

Psykisk ohälsa bland traffickingoffer är ytterligare en tystnad i GRETA:s narrativ som är problematisk. I analysen redogjordes det, med hjälp av Schwartz och Yen, för vilka psykiska men ett offer kan erhålla, samt att barns psykiska trauman potentiellt kan vara ännu mer påtagliga än hos vuxna.²¹⁸ Till GRETA:s försvar så välkomnar gruppen initiativet att inkludera representanter från centrum för psykisk hälsa i de regionala

---

²¹⁵ Snajdr, 2013, s.235.

²¹⁶ Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka & Rights For All Sarajevo, 2016, s.123.

²¹⁷ GRETA, 2017, s.18.

²¹⁸ Schwartz, 2015, s.11.

monitoreringsgrupperna. GRETA:s insats, i kontrast till det behov som offer har för psykologiskt stöd, går dock att bedöma som otillräcklig. Det finns inte heller någon rekommendation om trafficking av barn eller vård av barnoffer som uttryckligen förespråkar behovet av till exempel psykologer. Det finns en tystnad kring psykisk ohälsa i GRETA:s narrativ. En förklaring till detta kan vara att psykisk ohälsa fortfarande är ett ämne som är stigmatiserat i stora delar av världen. En alternativ förklaring är att det finns en brist på kunskap och förståelse för effekten trafficking har på individers mentala hälsa inom GRETA. På denna basis anser jag att det är möjligt att argumentera för att GRETA bör eliminera tystnaden kring offers psykiska ohälsa i sitt narrativ och öka sin egen kunskap om ämnet.

Under analysen av GRETA:s narrativ väcktes frågor som jag inte reflekterat över innan. Frågor som jag anser, i ljuset av mina resultat, bör undersökas vidare. I analysen utmanades och problematiserades GRETA:s narrativ, främst karaktärerna och tystnaderna. En karaktärs, vars roll jag inte problematiserade i samma utsträckning, är människohandlarna, den mest framstående skurken i det internationella huvudnarrativet som GRETA reproducerar. Det kan finnas goda skäl för att utmana bilden av de som rekryterar och säljer individer, genom att undersöka människohandlarnas motiv och bakgrund. Vilka omständigheter har gjort att de valt att ägna sig till denna moraliskt förkastliga verksamhet? Rör det sig ens om ett val eller kan samma orsaker som gör individer sårbara för att rekryteras in i trafficking ligga bakom varför människor rekryterar dem från första början? Är människohandlarna också offer för sina omständigheter? Jag anser att detta är en aspekt av trafficking och dess narrativ som är understuderat, samt att en förutsättning för att lösa ett problem är att förstå problemets samtliga beståndsdelar.

Vidare så resulterade analysen i att jag började reflektera över vem som tjänar på det rådande narrativet om trafficking. Det uppenbara svaret anser jag är människohandlarna, eftersom kampen har bedömts ha en minimal inverkan på att eliminera human trafficking, i kontrast till problemets omfattning. Samtidigt går det inte att endast skuldbelägga GRETA eller det internationella traffickingnarrativet för att trafficking fortlöper. GRETA, liksom andra organisationer, kan inte tvinga stater att vidta de åtgärder som krävs. Jag är av uppfattningen att det kan finnas en friktion mellan internationella samt regionala föreskrifter om trafficking och stater. En friktion som kan uppstå, dels

till följd av att staterna saknar resurser för att genomföra åtgärderna som rekommenderas, eller för att staternas egna traffickingnarrativ inte reproducerar de antaganden som GRETA:s narrativ gör. En fråga som, likt människohandlarnas roll, är understuderad. Vilka orsaker finns det till att Bosnien och Hercegovina eller andra stater inte lyckas driva en framgångsrik kamp mot trafficking? Ett förslag på vidare forskning är att i analysen av traffickingnarrativ gå längre än att konstatera att det finns brister i deras engagemang och undersöka varför bristerna finns. Narrativet om trafficking och antagandena som narrativet grundar sig i bör problematiseras vidare. Framtida undersökningar kan dra fördel av att utmana narrativets karaktärer och tystnader. Det skulle även vara fördelaktigt att vidga perspektivet för att kunna utröna vem som tjänar på det rådande narrativet och vilka faktorer som hämmar staters kamp mot trafficking. Jag anser att GRETA har möjligheten och kapaciteten att förändra sitt narrativ om trafficking och potentiellt påverka det internationella huvudnarrativet. För att detta ska vara möjligt krävs det dock att även gruppen utmanar sina egna karaktärer, tystnader och antaganden.

5 Sammanfattning

Syftet med denna uppsats var att undersöka Group of experts on action against trafficking in human beings (GRETA:s) narrativ om human trafficking, med ett särskilt fokus på trafficking av barn i Bosnien och Hercegovina. Analysen utfördes med hjälp av Edward Snajdrs teori om huvudnarrativ och en egenkomponerad metodologisk modell som hämtade verktyg från Narrative Policy Framework och Joanne Martins dekonstruktivistiska redskap. Dessa teoretiska och metodologiska instrument bidrog till att besvara frågeställningarna: Hur är GRETA:s narrativ om trafficking av barn, som konstrueras och reproduceras i deras rapport om human trafficking i Bosnien och Hercegovina uppbyggt? I vilken utsträckning reproducerar GRETA:s narrativ det dominerande internationella traffickingnarrativet och på vilket sätt kan detta vara problematiskt? I nästa stycke kommer en summering av analysens resultat att presenteras, som tillsammans besvarar de ovanstående frågeställningarna om hur GRETA:s narrativ är uppbyggt och reproducerat.

I analysen av GRETA:s rapport om Bosnien och Hercegovina blir det tydligt att GRETA:s narrativ om trafficking av barn överlag är framgångsrikt. De värdegrunder som utgör GRETA:s värdesystem är en bra utgångspunkt för att i realiteten bidra till kampen mot trafficking av vuxna och barn i Europa. GRETA reproducerar även de mest dominanta antagandena i det internationella traffickinghuvudnarrativet: att human trafficking är en kränkning av offrets mänskliga rättigheter och att det är en kriminell handling. Expertgruppens medvetenhet och fokus på barn och deras utsatthet avspeglar, i mångt och mycket, det rådande forskningslägets åsikter om hur trafficking av barn bör hanteras. Det finns dock aspekter i GRETA:s narrativ som kan vara i behov av vidare utveckling.

I GRETA:s narrativ, som konstrueras i rapporten om Bosnien och Hercegovina, reproducerar gruppen tanken om att offer alltid är oskyldiga och att människohandlare alltid är onda, vilket är de mest framträdande antagandena i det internationella huvudnarrativet om trafficking, enligt Snajdr. Denna reproducering är i sig inte felaktig,

men fixeringen vid att offer endast kan ha en roll i traffickingnarrativet eller att det endast är människohandlarna som är de onda karaktärerna. Kan minska GRETA:s eller andra aktörers möjligheter att vinna kampen mot human trafficking. Det kan till exempel finnas fler onda karaktärer än människohandlarna, som bör uppmärksammas.

GRETA utelämnar även två former av exploatering av barn i sitt narrativ, illegal adoption och trafficking av barn för hemarbete. Denna exkludering kan vara ett resultat av otydliga definitioner om vad trafficking av barn innebär, men uteslutandet försvårar likväl GRETA:s möjlighet att kunna bidra till, samt leda, Europas kamp mot trafficking. Därför bör gruppen vidga sin definition, så att ingen form av exploatering av barn går obemärkt förbi. Vidare bör GRETA även öka sitt engagemang för att främja offers tillgång till psykiatrisk vård, öka deras aktörskap och förespråka fler initiativ för att minska efterfrågan på tjänster utförda av barn. GRETA är en relativt ung organisation med dryga tio års verksamhet. Det går att hävda att GRETA är på rätt spår och att deras intentioner är goda. För att GRETA:s arbete ska bli mer framgångsrikt krävs det dock att gruppen utvecklar sina kunskaper, vidgar sina vyer och utmanar de antaganden som gruppen reproducerar i sina rapporter.

Referenser

Amiel, Alexandra, 2006, Integrating a Human Rights Perspective into the European Approach to Combating the Trafficking of Women for Sexual Exploitation, *Buffalo Human Rights Law Review*, Vol. 12.

Atzet, Ian, 2010, Post-Crisis Actions to Avoid International Child Trafficking, *Journal of Law & Family Studies*, Vol. 12, No. 2.

Bolkovac, Kathryn & Lynn, Cari, 2011, *The Whistleblower: Sex Trafficking, Military Contractors, and One Woman's Fight for Justice*, Palgrave Macmillan.

Boyce, Sabina C. & Brouwer, Kimberly C. & Triplett, Daniel & Servin, Argentina E. & Magis-Rodriguez, Carlos & Silverman, Jay G., 2018, Childhood Experiences of Sexual Violence, Pregnancy, and Marriage Associated With Child Sex Trafficking Among Female Sex Workers in Two US-Mexico Border Cities, *AJPH Research*, Vol. 108, No. 8.

Cochintu, Ionita & Tutunaru, Luaura & Stoicu, Narcisa Miheala & Valea, Daniela Cristina, 2011, International Cooperation Against Human Trafficking, *Curentul Juridic, The Juridical Current, Le Courant Juridique*, Petru Maior University, Faculty of Economics Law and Administrative Sciences, Pro Iure Foundation, vol. 45.

Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, 16 May 2005, CETS 197.

Czarniawska, Barbara, 2004, *Narratives in social science research: Introducing Qualitative Methods Series*, SAGE Publications.

D'Costa, Bina, 2018, Of Responsibilities, Protection, and Rights: Children's Lives in Conflict Zones, *Global Responsibility to Protect*, Vol.10, No.1-2.

Department of State United States of America, 2018, *Trafficking in Persons Report 2018*.

Greenbaum, Jordan & Bodrick, Nia, 2017, Global Human Trafficking och Child Victimization, *Pediatrics*, Vol 140, No. 6.

Greenbaum, V. Jordan & Yun, Katherine & Todres, Jonathan, 2018, Child Trafficking. Issues for Policy and Practice, *The Journal of Law, Medicine & Ethnic*, Vol 46, No. 1.

Group of experts on action against trafficking in human beings (GRETA) ,2018, *7th General Report on GRETA's Activities*, Council of Europe.

Group of experts on action against trafficking in human beings (GRETA) ,2017, *Report concerning the implementation of the council of Europe convention on actions against trafficking in human beings by Bosnia and Herzegovina*, Council of Europe.

Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka & Rights For All Sarajevo, 2016, *Alternative CEDAW report: report of civil society organizations on implementation of the concluding observation and recommendations of CEDAW committee for Bosnia and Herzegovina 2012-2017*.

Hodge, David R., 2014, *Assisting Victims of Human Trafficking: Strategies to Facilitate Identification, Exit from Trafficking, and the Restoration of Wellness*, National Association of Social Workers.

Jha, Anupam, 2016, The Law on Trafficking in Persons: The Quest for an Effective Model, *Asian Journal of International Law*, Vol.8

Jones, Michael D & Shanahan, Elizabeth A & McBeth, Mark K, 2014, *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*, Palgrave McMillan.

Khan, Ilyas & Zubair, Muhammad & Ali, Ashraf & Ahmad, Khurshaid, 2018, Conceptual Approach to Trafficking of Children for Domestic Work, *Pakistan Journal of Criminology*, Vol.10, No.1.

Mariconda, Stephanie L., 2009, Breaking the Chains: Combating Human Trafficking at the State Level, *29 B.C. Third World L.J.*, Vol 29, No.1.

Martin, Joanne, 1990, Deconstructing organizational taboos: the Suppression of Gender Conflict in Organizations, *Organization Science*, Vol.1, No. 4.

Planitzer, Julia, 2012, GRETA's First Years of Work: Review of the monitoring of implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, *Anti-Trafficking Review*, No. 1, *Global Alliance Against Traffic in Women*.

Schwartz, Hadar S., 2015, Letting Kids Be Kids: Employing a Developmental Model in the Study of Domestic Minor Sex Trafficking, *Journal of Applied Research on Children: Informing Policy for Children at Risk*, Vol. 6, No.1.

Snajdr, Edward, 2013, Beneath the master narrative: human trafficking, myths of sexual slavery and ethnographic realities, *Dialectical Anthropology*, Vol.37, No.2, Springer.

UN General Assembly, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime : resolution / adopted by the General Assembly*, 8 January 2001, A/RES/55/25.

Walk Free Foundation, 2018, *The Global Slavery Index 2018*.

Winterdyk, John, 2018, Combating (child) human trafficking: building capacity, *Onati Socio-legal Series*, Vol. 8, No.1.

Yen, Iris, 2008, Of Vice and Men: a New Approach to Eradicating Sex Trafficking by Educational Programs and Abolitionist Legislation, *The Journal of Criminal Law & Criminology*, Vol, 98, No 2.